

JĘZYK NIEMIECKI DLA SAMOUKÓW

Część I

Pełny przegląd gramatyki niemieckiej

Część II

Podręcznik do nauki słów i zwrotów

PRZYGOTOWANIE DO EGZAMINU B2

Opracował: Jacek Gordon

ISBN 978-83-968673-7-7

Jak uczyć się języków obcych

Na wstępie chciałbym wyraźnie podkreślić, że tekst ten dotyczy nauki języków indoeuropejskich; czyli języków używanych najpierw w Europie a potem rozprzestrzenionych na wiele obszarów świata.

Wszędzie dookoła, a szczególnie w Internecie, jesteśmy bombardowani ofertami nauki języków obcych w sposób łatwy, szybki i przyjemny, ale niestety tak nie jest. Nauki języka obcego nie można bowiem porównać do, na przykład, nauki obsługi komputera, podczas której nauczyciel objaśnia i pokazuje jak się coś wykonuje. **Prawdziwa nauka języka to praca czysto intelektualna, a przede wszystkim samodzielna**, w zaciszu własnego mieszkania czy pokoju. Natomiast jakiegokolwiek formy nauki języka na wieloosobowym kursie, poprzez konwersacje, webinary lub jakieś inne „cudowne” metody, jest nie tylko najmniej wydajną i oczywiście najdroższą formą uczenia się języka, ale jest możliwa tylko w niewielkim zakresie. Dlatego namawiam tych wszystkich, którzy chcą dobrze znać jakiś obcy język, aby nie oszukiwali samych siebie poprzez pójście na łatwiznę i próbę „kupienia” sobie znajomości języka ale zastosowali się do podanych poniżej przeze mnie rad, są one bowiem oparte na wieloletnich doświadczeniach i eksperymentach, których celem było tylko jedno; jak najbardziej skuteczna i szybka nauka języka obcego na poziomie umożliwiającym przyzwoite porozumiewanie się w języku, którego się uczymy.

Na początek trzeba sobie uzmysłowić fakt, że na znajomość jakiegokolwiek języka, składają się zaledwie dwa elementy; **znajomość słów oraz umiejętność układania tych słów w zwroty, frazy lub konstrukcje zdaniowe** i na tych dwóch elementarnych zasadach trzeba oprzeć całą swoją naukę. W związku z tym, trzeba się tych słów **nauczyć**, a także dowiedzieć się z podręcznika lub innego źródła jak budujemy określone zwroty i konstrukcje językowe oraz w jakich okolicznościach ich używamy; wiedza ta nazywa się **gramatyką**. Oczywiście im więcej znamy słów i zwrotów oraz im obszerniejsza jest nasza wiedza w zakresie gramatyki, tym lepiej posługujemy się danym językiem.

Znajomość języka może być **czynna lub bierna**; czynna to oczywiście taka, kiedy potrafimy mówić w danym języku lub szybko zrozumieć co ktoś do nas mówi, bie-

rna natomiast to taka, kiedy musimy długo zastanowić się co znaczy jakieś słowo lub zwrot; taka znajomość uniemożliwia oczywiście szybkie porozumiewanie się w danym języku, ale wystarcza, na przykład, do czytania. Mówiąc w skrócie; **trzeba nauczyć się słów i zwrotów oraz umiejętności ich układania w zdania a następnie po prostu używać tego materiału językowego.**

Nauka języka obcego jest procesem **ewidentnie pamięciowym**, tzn. w trakcie nauki nie można powtórzyć procesu uczenia się języka rodzimego przez dziecko, które jest genetycznie zaprogramowane na wchłonięcie języka swojego otoczenia (poprzez otoczenie rozumie rodzinę oraz szkołę z językiem wykładowym) i czyni to w sposób podświadomy. Jest to możliwe jednak tylko w okresie dojrzewania i mniej więcej po 20. roku życia ta cecha zanika. Jakikolwiek więc inny język, którego uczy się zarówno dziecko jak i dorosły – jeżeli przebywają w otoczeniu języka rodzimego – jest **językiem obcym** (jak sama nazwa wskazuje!) i trzeba uczyć się go w sposób świadomy, czyli pamięciowy i **poprzez język rodzimy**. Dlaczego poprzez język rodzimy? Ano dlatego, że przynajmniej w początkowej fazie używania języka obcego słowa i zwroty są jakby „podczepione” do ich odpowiedników w języku rodzimym. Dopiero po jakimś czasie intensywnego używania języka, stają się one „samodzielne”.

Wielkim nieporozumieniem jest też samo określenie: „znać język obcy”. Znać, ale w jakim stopniu? Należy bowiem zdać sobie sprawę, że na pełną znajomość praktycznie każdego europejskiego języka (szczególnie tych języków, które posiadają długą historię i bogatą literaturę) składa się ilość co najmniej dwustu tysięcy słów i zwrotów (jeżeli nie wierzysz, to zajrzyj do jakiegokolwiek tzw. wielkiego słownika polsko-niemieckiego, angielskiego, itp.). Dla przeciętnej osoby taka ilość jest niemożliwa do nauczenia się nawet przez całe życie, dlatego przynajmniej przez pierwsze lata nauki należy skoncentrować się na opanowaniu **najważniejszych** słów i zwrotów niezbędnych do przyzwoitej komunikacji z innymi osobami oraz do wyrażania swoich podstawowych myśli i uczuć a w wypadku osób, które przygotowują się do egzaminów takich jak B2 w którymś z instytutów Goethego albo do egzaminów na obywatelstwo Niemiec, za taką ilość uważam znajomość około 25-27 tysięcy słów i zwrotów i taką też ilość zawiera niniejszy podręcznik.

Ponieważ, jak już wspomniałem, czynność uczenia się jest procesem pamięciowym, trzeba więc uczyć się słów i zwrotów w sposób świadomy i czynny a proces ten jest niemal identyczny z procesem uczenia się na pamięć jakiegoś tekstu lub poezji; czyli poprzez **głośne i wielokrotne powtarzanie** materiału, jakiego się uczymy. Nie może to być jednak powtarzanie bezmyślne i nie można go utożsamiać z tzw. „wkuwaniem”, trzeba to bowiem robić **w stanie podwyższonej koncentracji intelektualnej**; tzn. podczas powtarzania trzeba wyobrażać sobie to, czego się uczymy i dopiero wtedy następuje proces trwałego zapamiętania danego słowa lub zwrotu, a mówiąc inaczej; wprowadzania materiału językowego do **pamięci czynnej**, czyli takiej, z której możemy skorzystać w każdej chwili.

Wykonując głośne powtarzanie ćwiczymy także nasz aparat mowy w zdolności wymawiania słów w określonym języku, dokładnie tak samo jak doskonalimy się podczas powtórek w wykonywaniu jakiegoś ćwiczenia gimnastycznego i tak jak to ćwiczenie, aby wykonać je dobrze, trzeba powtórzyć kilkanaście czy kilkadziesiąt razy, tak aby uzyskać płynność w wymawianiu słów i zwrotów też trzeba je wielokrotnie powtórzyć aby je trwale zapamiętać i potem po prostu używać ich w odpowiednich sytuacjach. Podkreślam powyższe stwierdzenie między innymi dlatego, ponieważ wiele uczących się osób wyobraża sobie naukę języka obcego w formie konwersacji i innych tego typu ćwiczeń, co jest błędem już w samym założeniu, ponieważ w trakcie tych ćwiczeń cały czas obracają się w zakłętym kręgu tych samych, poznanych wcześniej słów i zwrotów, których siłą rzeczy znają bardzo niewiele. Nie można też sugerować się tym, że szybko zapamiętujemy te słowa i zwroty w obcym języku, które stanowią jednoznaczne i bardzo silne skojarzenia dla każdego z nas, jak np. „dziecko”, „samochód”, „biały”, „długi”, „zrobić zakupy” „pójść do domu” itp., takich bowiem słów i zwrotów jest najwyżej kilkaset i można się ich nauczyć w każdych okolicznościach. Problem w tym, że pozostaje jeszcze co najmniej kilkanaście tysięcy innych, których nie można „zostać nauczonym” na żadnym kursie ani innych tego typu zajęciach, tylko trzeba się ich nauczyć samemu; właśnie poprzez **głośne, wielokrotne powtarzanie w stanie podwyższonej koncentracji intelektualnej**.

Jak korzystać z niniejszego podręcznika

Najlepszym sposobem poznawania nowych słów i zwrotów jest uczenie się ich samodzielnie **w określonych skojarzeniach**; czyli w krótkich zwrotach lub zdaniach i tak też zbudowany jest niniejszy podręcznik w obu jego częściach.

Część I zawiera szczegółowy przegląd gramatyki niemieckiej, który musisz przeczytać ze zrozumieniem jego treści; tak jak się czyta np. instrukcję obsługi jakiegoś urządzenia a wszystkie podane przykłady niemieckie trzeba głośno powtarzać, bo stanowią one także **wzorce językowe**; czyli na przykładzie tych nauczonych zdań będziesz mógł budować inne zdania zmieniając jedynie poszczególne słowa.

Część II jest podręcznikiem do nauki słów i zwrotów, czyli przystąpisz do nauki zawartych tam zdań, zwrotów czy słów już ze znajomością gramatyki; tak więc nie powinieneś już mieć problemów ze zrozumieniem konstrukcji gramatycznej tych zdań. Pod wszystkimi zdaniemiami jest „podpowiedź” (ilość kropek odpowiada ilości liter danego wyrazu) ułatwiająca nauczenie się takiego zdania. Jest to bardzo skuteczna i sprawdzona przeze mnie metoda nauki ale nie jest to metoda „cudowna”, bo takich metod nie ma. Tak czy owak musisz zdobyć się na wysiłek głośnego powtarzania w stanie podwyższonej koncentracji intelektualnej, bo bez tego wysiłku po prostu nie nauczysz się szybko tego materiału językowego.

Podczas pracy nad określonym zdaniem zawsze pamiętaj, że musisz sobie odpowiedzieć mentalnie na **trzy pytania**:

1. Czy rozumiem konstrukcję gramatyczną tego zdania?
2. Czy wymawiam je prawidłowo?
3. Czy wiem, co ono znaczy?

Oczywiście należy sobie jeszcze postawić pytanie, czy dane słowo lub zwrot wymawiasz płynnie i bez wahania i czy masz je już w pamięci czynnej, bo jeżeli nie, to musisz je powtarzać tak długo, aż będziesz czuł / czuła, że możesz z takiego słowa lub zwrotu **skorzystać w każdej chwili**, kiedy będzie Ci ono potrzebne.

Materiał językowy zamieszczony w tym podręczniku jest moim subiektywnym wyborem, ale wyborem dokonany z największą starannością i oparty na wieloletnim doświadczeniu mojej pracy jako autora słowników, leksykonów i podręczni-

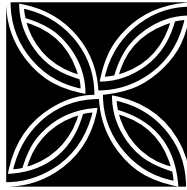
ków, a także doświadczeniu praktycznym nabytym podczas prowadzenia zajęć z osobami uczącymi się języka angielskiego i niemieckiego.

Zwracam też uwagę, że najtrudniejszy jest początek; trzeba przełamać niechęć do tego typu nauki, ponieważ obszary w mózgu, które zawiadują tego typu aktywnością intelektualną są u wielu osób nie udrożnione i „zardzewiałe”, ale stopniowo będzie Ci to szło coraz łatwiej. Po mniej więcej miesiącu możesz nawet zacząć odczuwać przyjemność z głośnego powtarzania, ponieważ podczas tej czynności zacznie się wytwarzać w Twoim umyśle **stan relaksacyjny**, który jest nie tylko przyjemny, ale także pomaga w nauce, a sama nauka stanie się znakomitym relaksem i odskocznią od rutyny codziennego dnia; taka nauka języka jest też znakomitym ćwiczeniem mózgu i umysłu. Uprzedzam też, że aby mieć gwarancję pozytywnego zdania egzaminu B2 czy na obywatelstwo a także aby mieć gwarancję posługiwania się językiem niemieckim na codzień, musisz cały ten podręcznik **przepracować od A do Z**, nie ma takiej opcji, żeby znać jakiś język tylko, powiedzmy, od A do P.

Przepracowanie tego całego podręcznika to **absolutne minimum** gwarantujące zdanie powyższych egzaminów (a przy odrobinie szczęścia także zdanie egzaminu C1). Natomiast zdecydowanie odradzam proponowane w różnych podręcznikach ćwiczenia typu: „Wypełnij brakujące miejsca” albo: „Połącz następujące wyrazy ze sobą”; są to bardzo niewydajne ćwiczenia, które w minimalnym stopniu pomagają w nauce. Odradzam też wszelkiego typu webinary, konwersacje i inne tego typu kursy proponowane w Internecie lub jako zajęcia „na żywo”, ponieważ są to bardzo niewydajne sposoby nauki a osoby lub firmy proponujące tego typu zajęcia chcą po prostu na Tobie zarobić, wiedząc, że ogromna większość osób uczących się języków obcych chce sobie „kupić” znajomość języka bez wysiłku lub z minimalnym wysiłkiem z ich strony. Natomiast zaoszczędzony na tego typu zajęciach czas zalecam przeznaczyć na bardzo staranne przestudiowanie tego podręcznika oraz nauczenie się wszystkich zawartych tu słów i zwrotów, bo to jest materiał, który zawsze Ci się przyda, nie tylko na egzaminie ale po prostu w codziennym używaniu języka niemieckiego.

Autor życzy wytrwałości i powodzenia w nauce.

CZĘŚĆ I

Pełny przegląd gramatyki niemieckiej

**Należy bardzo starannie i ze zrozumieniem
przeczytać opisy gramatyczne oraz powtarzać głośno
w stanie podwyższonej koncentracji intelektualnej
wszystkie niemieckie zdania, frazy oraz słowa.**

SPIS TREŚCI

Alfabet niemiecki
Wymowa niemiecka
Akcent
Rzeczownik
Rodzaj męski w języku niemieckim
Rodzaj żeński w języku niemieckim
Tworzenie rodzaju żeńskiego rzeczowników
Rodzaj nijaki w języku niemieckim
Liczba rzeczownika w języku niemieckim
Liczba mnoga rzeczowników niemieckich
Liczba mnoga rzeczowników – wyjątki
Rzeczowniki pochodne
Rodzajniki niemieckie
Użycie rodzajników
Przypadki niemieckie
Mianownik (**der Nominativ**)
Dopełniacz (**der Genitiv**)
Celownik (**der Dativ**)
Biernik (**der Akkusativ**)
Odmiana słaba rzeczowników niemieckich
Odmiana mocna rzeczowników
Odmiana mieszana rzeczowników
Odmiana rzeczowników po rodzajniku określonym
Niemieckie rzeczowniki złożone
Tworzenie rzeczowników w języku niemieckim
Dopowiedzenie
Homonimy
Czasowniki
Czasownik **sein**
Odmiana czasownika **haben**

Odmiana czasownika **lassen**

Odmiana czasowników regularnych w czasie teraźniejszym

Odmiana czasowników nieregularnych w czasie teraźniejszym

Niemieckie czasowniki modalne

Czasowniki zwrotne w języku niemieckim

Czasowniki rozdzielnie złożone

Czasowniki nierozdzielnie złożone

Bezokolicznik

Imiesłowy

Rekcja rzeczowników niemieckich

Rekcja czasowników niemieckich, które wymagają dopełnienia

Rekcja czasowników niemieckich z przyimkami

Niemieckie czasowniki dźwiękonaśladowcze

Przymiotniki

Odmiana przymiotników z rodzajnikiem określonym

Odmiana przymiotników z rodzajnikiem nieokreślonym

Odmiana przymiotników z rodzajnikiem zerowym

Odmiana przymiotników po zaimku dzierżawczym i przeczeniu

Inne części mowy odmieniające się jak przymiotnik

Przymiotniki pochodzące od nazw własnych

Tworzenie przymiotników

Niemieckie przymiotniki złożone

Porównania w języku niemieckim

Rekcja przymiotników – przymiotniki z przyimkami

Przymiotniki wymagające przypadku

Stopniowanie przymiotników – stopień wyższy

Stopniowanie przymiotników – stopień najwyższy

Antonimy niemieckie

Przysłówki

Stopniowanie przysłówków

Przysłówki zaimkowe

Spójniki

Spójniki dwuczłonowe
Liczebniki główne
Liczebniki porządkowe
Liczebniki ułamkowe
Czas zegarowy
Daty w języku niemieckim
Wie viel czy wie viele?
Partykuły
Przymyki
Przymyki z dopełniaczem
Przymyki z celownikiem
Przymyki z biernikiem
Przymyki z celownikiem lub biernikiem
Przymyki Wo? i Wohin?
Przymyki określające miejsce
Przymyki określające czas
Przymyki określające przyczynę
Zaimek osobowy
Zaimek nieosobowy es
Zaimek dzierżawczy
Zaimek zwrotny
Zaimek wskazujący
Zaimki nieokreślone
Zaimek nieokreślony z dopełniaczem
Zaimek pytający
Przydawka rozwinięta
Zdania przydawkowe
Czasy niemieckie
Czas przeszły Imperfekt (das Präteritum)
Imperfekt czasowników odmiany słabej
Imperfekt czasowników odmiany nieregularnej i czasowników modalnych
Imperfekt czasowników odmiany mocnej

Czas przeszły Perfekt
Czas zaprzeszyły Plusquamperfekt
Czas przyszyły Futur I i Futur II
Szyk wyrazów w zdaniu pojedynczym
Szyk wyrazów w zdaniu złożonym współrzędnie
Szyk wyrazów w zdaniu pobocznym
Szyk wyrazów w zdaniu złożonym współrzędnie
Szyk wyrazów w zdaniu pobocznym
Zdania pytające wymagające rozstrzygnięcia
Zdania pytające z zaimkami pytającymi i przyimkami
Pytania zależne w języku niemieckim
Zdania okolicznikowe przyczyny z weil, da i denn
Zdania okolicznikowe celu
Zdania okolicznikowe czasu
Zdania okolicznikowe przyczyny
Zdania okolicznikowe przyzwolenia
Zdania okolicznikowe skutku
Zdania okolicznikowe sposobu
Zdania porównawcze
Zdania podmiotowe
Zdania dopełnieniowe
Zdania warunkowe
Zdania ze spójnikami wieloczłonowymi
Wyrażenia czasownikowo-rzeczownikowe
Przeczenie w języku niemieckim
Strona bierna
Strona bierna czasowników modalnych
Tryb rozkazujący
Mowa zależna – Konjunktiv I
Tryb przypuszczający – Konjunktiv II
Forma przeszła trybu przypuszczającego

ALFABET NIEMIECKI

W alfabecie niemieckim pojawia się szereg liter charakterystycznych dla tego języka, a niespotykanych w innych językach. Są to **ä, ö, ü, ß**.

A a	a	O o	o
Ä ä	a-Umlaut	Ö ö	o-Umlaut
B b	be	P p	pe
C c	ce	Q q	qu
D d	de	R r	er
E e	e	S s	es
F f	ef	ß	es-cet
G g	ge	T t	te
H h	ha	U u	u
I i	i	Ü ü	u-Umlaut
J j	jot	V v	fau
K k	ka	X x	iks
L l	el	Y y	ypsylon
M m	em	Z z	cet
N n	en		

WYMOWA NIEMIECKA

Wymowa niemiecka nie jest zbyt trudna dla Polaków ze względu na to, że nie ma zbyt dużych rozbieżności pomiędzy pisownią a wymową jak np. w języku angielskim lub francuskim. Jednak niektóre głoski niemieckie nie mają odpowiedników w języku polskim, np.: **ö, ü, ch**. Dotyczy to także następujących po sobie par samogłosek, np.: **eu, ei**.

Warto jednak zwrócić uwagę na następujące zasady wymowy:

dwie sąsiadujące ze sobą takie same samogłoski, **aa**, **oo** lub **ee** czyta się jak jedną długą samogłoskę, długie samogłoski są wymawiane trzy razy dłużej niż krótkie:

ä (np. w wyrazie **Länder**) wymawiamy jak polskie e, ale dźwięczniej

ö (np. w wyrazie **Öl**) wymawiamy, układając język jak przy e, a usta jak do o

ü (np. w wyrazie **Mühe**) wymawiamy, układając język jak przy e, a usta jak do u

eu (np. w wyrazie **Leute**), w zapisie także czasem **äu**, wymawiamy podobnie do polskiego *oj*

ei (np. w wyrazie **zwei**) wymawiamy podobnie do polskiego *aj*

eh (np. w wyrazie **Fehler**) wymawiamy jak polskie *ej*

au (np. w wyrazie **Auto**) wymawiamy podobnie do polskiego *ao*

ch w końcówkach **-en** (np. w wyrazie **sprechen**) często jest redukowane i prawie nie wymawia się go [szpreen]

s na początku wyrazu (np. w wyrazie **die Schublade**) wymawia się jak polskie *sz*

ß (np. w wyrazie **die Straße**) wymawiamy podobnie jak polskie *s*

r (np. w wyrazie **rot**) wymawiamy podobnie jak polskie *r* ale bardziej gardłowo i dźwięcznie

ne (np. w wyrazie **neben**) wymawiamy podobnie jak polskie *nej*

qu (np. w wyrazie **überqueren**) wymawiamy podobnie jak polskie *kw*

z (np. w wyrazie **zwei**) wymawiamy podobnie jak polskie *c*

v (np. w wyrazie **vier**) wymawiamy podobnie jak polskie *f*

ch (np. w wyrazie **Kirchen**) wymawiamy podobnie jak polskie *ch*, ale z domieszką *sz*

sch (np. w wyrazie **schlecht**) wymawiamy podobnie jak polskie *sz*

AKCENT

Akcent w języku niemieckim pada najczęściej na sylabie rdzennej. Jest to przeważnie pierwsza sylaba wyrazu, jednak od powyższej zasady istnieje sporo wyjątków, głównie dotyczy to wyrazów złożonych, których w języku niemieckim jest bardzo wiele a także wyrazów pochodzenia obcego, w których to akcent pada na ostatnią lub przedostatnią sylabę.

Zapraszam wszystkich ambitnych samouków na stronę internetową:

angielskidlasamoukow.pl

RZECZOWNIK (das Substantiv)

Rzeczownik odpowiada na pytanie **kto? co?** i określa osobę, zwierzę, przedmiot i pojęcie. Cechą charakterystyczną rzeczowników w języku niemieckim jest to, że są one zawsze pisane wielką literą.

W języku niemieckim, tak jak w języku polskim, występują rzeczowniki rodzaju męskiego (**Maskulinum**), żeńskiego (**Femininum**) i nijakiego (**Neutrum**):

der Mann – mężczyzna

die Frau – kobieta

das Kind – dziecko

Ale należy pamiętać, że w języku niemieckim rodzaj rzeczownika nie zawsze jest taki sam jak w języku polskim, dlatego trzeba uczyć się nowych rzeczowników wraz z rodzajnikami.

Rzeczownik w języku niemieckim jest zawsze poprzedzony rodzajnikiem określonym lub nieokreślonym. Rodzajnik określony dla rodzaju męskiego to **der**, dla rodzaju żeńskiego **die** a dla rodzaju nijakiego **das**. W liczbie mnogiej dla wszystkich rodzajów jest rodzajnik **die**. Rodzajnik nieokreślony dla rodzaju męskiego i nijakiego ma formę **ein**, dla rodzaju żeńskiego **eine** ale w liczbie mnogiej nie występuje i nazywany jest rodzajnikiem zerowym.

W części II. niniejszego podręcznika, aby było łatwiej odróżnić rodzaj, zawsze jest podawany przy rzeczowniku rodzajnik określony a w nawiasach jest podana liczba mnoga.

RODZAJ MĘSKI W JĘZYKU NIEMIECKIM

Rodzaj męski rzeczownika niemieckiego wyrażany jest przez rodzajnik określony **der**, znaczący po polsku *ten* (np. ten chłopiec, ten stół, ten długopis). Rodzajnik nieokreślony rodzaju męskiego to **ein** czyli *jakiś* w języku polskim (np. jakiś kosz,

jakiś mężczyzna, jakiś długopis). W rozpoznaniu rzeczowników rodzaju męskiego pomogą nam następujące zasady, mówiące że rodzaju męskiego są:

- Rzeczowniki oznaczające istoty męskie ludzi i zwierząt:

der Mann – mężczyzna

der Junge – chłopiec

der Hund – pies

- Nazwy pór roku i dnia, miesiące, dni tygodnia itp.

der Sommer – lato

der Winter – zima

der Mai – maj

der Dezember – grudzień

der Morgen – rano

der Abend – wieczór

ale jest sporo wyjątków np.:

die Nacht – noc

das Wochenende – weekend

i inne.

Nazwy marek samochodów:

der Renault – opel

der BMW – BMW

der Audi – audi

Rzeczowniki z końcówkami **-ig, -ing, -en, -ling, -ist, -ismus**:

der Fußboden – podłoga

der Honig – miód
der Organismus – organizm
der Komponist – kompozytor
der Ring – obręczka
der Schmetterling – motyl

Nazwy minerałów i alkoholi:

der Likör – likier
der Marmor – marmur
der Opal - opal
der Sand - piasek
der Wein – wino
der Whisky – whisky
der Wodka – wódka

ale uwaga:

das Bier – piwo

Jednak bardzo wiele rzeczowników rodzaju męskiego wyłamuje się z tej reguły ponieważ wiele z nich, mimo swojej formy bądź znaczenia, ma różne rodzaje. Na przykład popularna w języku niemieckim męska końcówka **-or**; np.:

der Motor – silnik
der Moderator – prezenter

może też zdarzyć się w rodzaju nijakim; jak np.:

das Labor – laboratorium

RODZAJ ŻEŃSKI W JĘZYKU NIEMIECKIM

W języku niemieckim rodzaj żeński jest wyrażany przez rodzajnik **die** odpowiadający polskiemu „ta” (np. ta kobieta, ta torebka, ta roślina). Jeśli przed rzeczownikiem jest rodzajnik nieokreślony, rodzaj żeński wyrażany jest przez rodzajnik **eine**, który oznacza polskie „jakaś bliżej nie znana” kobieta, torebka czy roślina. Rzeczowniki rodzaju żeńskiego to przede wszystkim rzeczowniki określające istoty żeńskie ludzi i zwierząt:

die Frau – kobieta

die Freundin – przyjaciółka

die Kuh – krowa

die Polin – Polka

die Stute – klacz

die Tochter – córka

Ale są wyjątki, np.:

das Mädchen – dziewczyna

das Fräulein – panienka

Na szczęście istnieje kilka reguł, dzięki którym możemy odróżnić rzeczowniki rodzaju żeńskiego od innych. Oto one:

Nazwy samolotów i statków:

die Concorde – Concorde

die Boeing – Boeing

die Titanic – Titanic

die Arche Noah – Arka Noego

Nazwy papierosów:

die Malboro – Malboro

die Camel – Camel

Nazwy większości rzek:

die Weichsel – Wisła

die Oder – Odra

die Donau – Dunaj

die Wolga – Wołga

die Seine – Sekwana

Jednak uwaga na wyjątki:

der Nil – Nil

der Main – Men

der Rhein – Ren

Dlatego np. mówimy:

Frankfurt am (an dem) Main.

Frankfurt nad Menem.

Rodzaju żeńskiego są także rzeczowniki zakończone na: **-age, -ei, -heit, -keit, -ung, -schaft, -ie, -ion, -tät, -ur**, np.:

die Aktivität – działalność

die Bücherei – biblioteka

die Freundschaft – przyjaźń

die Lektion – lekcja

die Menschenheit – ludzkość

die Ökonomie – ekonomia

die Reportage – reportaż

die Übung – ćwiczenie

die Universität – uniwersytet

TWORZENIE RODZAJU ŻEŃSKIEGO RZECZOWNIKÓW

Jeśli tworzymy rodzaj żeński od rzeczownika rodzaju męskiego określającego czyjąś funkcję lub wykonywany zawód, należy dodać końcówkę **-in**, np.:

der Freund – przyjaciel → **die Freundin** – przyjaciółka

der Lehrer – nauczyciel → **die Lehrerin** – nauczycielka

der Dolmetscher – tłumacz → **der Dolmetscherin** – tłumaczka

der Verkäufer – sprzedawca → **die Verkäuferin** – sprzedawczyni

Niektóre rzeczowniki które w swoim temacie posiadają spółgłoskę, oprócz końcówki **-in** otrzymują także tzw. przegłos, czyli **der Umlaut**, np.:

der Arzt – lekarza → **die Ärztin** – lekarka

der Gott – Bóg → **die Göttin** – Bogini

der Hund – pies → **die Hündin** – suka

der Wolf – wilk → **die Wölfin** – wilczyca

Ale uwaga! Istnieje duża grupa rzeczowników, które mają różne brzmienie w rodzaju męskim i żeńskim, np.:

der Bruder – brat → **die Schwester** – siostra

der Onkel – wujek → **die Tante** – ciocia

der Hengst – ogier → **die Stute** – klacz

Liczbę mnogą od żeńskiej formy rzeczownika zakończonego na **-in** tworzymy dodając końcówkę **-nen**, np.:

die Lehrerin – nauczycielka → **die Lehrerinnen**

die Schülerin – uczennica → **die Schülerinnen**

REKCJA CZASOWNIKÓW NIEMIECKICH, KTÓRE WYMAGAJĄ DOPEŁNIENIA

Niektóre czasowniki w języku niemieckim wymagają dopełnienia w odpowiednim przypadku. Na szczęście większość z nich pokrywa się z czasownikami polskimi, np:

Ich habe (wen? was?) einen Hund.

Mam (kogo? co?) psa.

Ich sehe (wen? was?) meine Mutter.

Widzę (kogo? co?) moją matkę.

Istnieje jednak pewna grupa czasowników niemieckich, które wymagają, aby stojący po nich rzeczownik był w innym przypadku, niż wynikałoby to z punktu widzenia języka polskiego. Większość czasowników wymagających mianownika (**der Nominativ**) jest zapewne znana, np.:

bleiben – pozostać

genannt werden – zostać nazwanym

scheinen – wydawać się

sein – być

werden – stać się

Oto przykłady w zdaniach:

Ich bin kein Doktor.

Nie jestem lekarzem.

Sie ist eine gute Mutter.

Ona jest dobrą matką.

Sie scheinen gute Profis zu sein.

Oni wydają się być dobrymi fachowcami.

Schumacher wird immer der beste Fahrer bleiben.

Schumacher zawsze pozostanie najlepszym kierowcą.

Jednak czasowniki wymagające dopełniacza (**der Genitiv**) są trochę nielogiczne z punktu widzenia języka polskiego:

anklagen – oskarżyć

bedürfen – wymagać

beschuldigen – posądzić o coś

gedenken – wspominać

sich annehmen – podjąć się czegoś

sich bedienen – posługiwać się

sich enthalten – powstrzymać się

sich entsinnen – przypomnieć sobie

sich erbarmen – zlitować się

sich erfreuen – cieszyć się

sich rühmen – chwalić się

sich schämen – wstydzić się

verdächtigen – podejrzewać o coś

Oto przykłady w zdaniach:

Ihr Bruder beschuldigte sie des Diebstahls.

Brat posądził ją o kradzież.

Ich schäme mich nicht für meine Erfolge.

Nie wstydzę się swoich osiągnięć.

Gesetzesänderungen bedürfen eines Gesetzes.

Zmiany w prawie wymagają ustawy.

Der Polizist erbarmte sich mit dem Verbrecher.

Policjant zlitował się nad przestępcą.

Wer nimmt sich diese Aufgabe an?

Kto podejmie się tego zadania?

Wir entsinnen uns oft die Worte unseres Vaters.

Często przypominamy sobie słowa naszego taty.

Am ersten November gedenken wir der Toten.

Pierwszego listopada wspominamy zmarłych.

Ich mag es nicht, wenn jemand prahlt sich mit seinem Reichtum.

Nie lubię jak ktoś chwali się swoim bogactwem.

A oto czasowniki wymagające celownika (**der Dativ**):

ähneln – być podobnym

ausweichen – wyminąć

begegnen – spotkać, napotkać

beibringen – nauczyć kogoś czegoś

beimessen – przypisać komuś coś

beitreten – przystąpić do

beiwohnen – uczestniczyć

bekommen – okazać się
folgen – iść za kimś
gehörchen – słuchać kogoś
gehören – należeć
mitteilen – poinformować
nachlaufen – uganiać się za
schreiben – pisać do kogoś
sich anpassen – dopasować się do
sich anschließen – dołączyć się do
sich nähern – zbliżać się
wehtun – boleć
zustimmen – zgadzać się

Oto przykłady w zdaniach:

Karl ähnelt seinem Vater.

Karl jest podobny do swojego ojca.

Mein rechter Fuß tut mir jeden Tag weh.

Prawa stopa boli mnie każdego dnia.

Im Mai 2004 ist Polen der EU beigetreten.

W maju 2004 roku Polska przystąpiła do UE.

Dieses Auto gehört meinem Freund.

Ten samochód należy do mojego kolegi.

Sie begegneten ihre Freunde im Theater.

Oni spotkali w teatrze swoich przyjaciół.

Als wir uns der Grenze näherten, hielt uns der Grenzschutz an.

Kiedy zbliżaliśmy się do granicy, zatrzymała nas straż graniczna.

Der Autofahrer wich dem Fußgänger in der letzten Sekunde aus.

Kierowca samochodu w ostatniej sekundzie wyminął pieszego.

Alle Kinder sollen ihren Eltern gehorchen.

Wszystkie dzieci powinny słuchać się swoich rodziców.

Das Klavierspielen hat mir meine Mutter beigebracht.

Grać na fortepianie nauczyła mnie moja matka.

Helga schrieb ihrer Freundin, dass sie nicht zu ihr kommen könne.

Helga napisała do swojej przyjaciółki, że nie będzie mogła do niej przyjść.

Do czasowników wymagających biernika (**der Akkusativ**) należą:

anrufen – zatelefonować

beneiden – zazdrościć komuś

es gibt – jest, są

heiraten – poślubić

lassen – kazać, pozwalać, zostawiać

nennen – nazwać

stören – przeszkadzać

überlegen – zastanawiać się

unterbrechen – przerwać

vergessen – zapomnieć

Oto przykłady w zdaniach:

Ich muss heute Karl anrufen.

Muszę dzisiaj zadzwonić do Karla.

Eltern lassen Kindern nicht Zigaretten rauchen.

Rodzice nie pozwalają dzieciom palić papierosów.

Nirgendwo in der Stadt gab es eine Tankstelle.

Nigdzie w mieście nie było żadnej stacji benzynowej.

Der Zuhörer unterbrach den Politiker und las die Erklärung vor.

Słuchacz przerwał politykowi i odczytał oświadczenie.

Helga heiratete letzten Samstag ihren Geliebten.

Helga poślubiła w ubiegłą sobotę swojego narzeczonego.

Der Politiker nannte seinen Gegner einen Idioten.

Polityk nazwał swojego przeciwnika idiotą.

REKCJA CZASOWNIKÓW NIEMIECKICH Z PRZYIMKAMI

Niektóre czasowniki niemieckie łączą się z rzeczownikiem za pomocą przyimka.

Forma ta występuje podobnie we wszystkich językach europejskich, np.:

antworten auf – odpowiedzieć na

denken an – myśleć o

zweifeln an – wątpić w

Niestety przyimki, a także i przypadki, których te przyimki wymagają, nie zawsze pokrywają się z tymi w języku polskim. Poniżej przedstawiona jest lista najpopularniejszych czasowników wraz z przyimkami oraz odpowiednimi przypadkami:

Z **an** występują:

AN + AKKUSATIV

appellieren – apelować do

denken – myśleć o

glauben – wierzyć w

grenzen – graniczyć z

schreiben – pisać do

sich anpassen – dostosować się do

sich erinnern – przypomnieć sobie coś/ kogoś

sich gewöhnen – przyzwyczaić się do

sich wenden – zwrócić się do

AN + DATIV

arbeiten – pracować nad

erkranken – zachorować na

fehlen – brakować czegoś

leiden – cierpieć na

mangeln – brakować czegoś

sterben – umrzeć na

teilnehmen – brać udział w

zweifeln – wątpić w

Oto przykłady w zdaniach:

Ich denke oft an meine Frau.

Często myślę o mojej żonie.

Schreibt er jetzt einen Brief an seinen Bruder?

Czy on pisze teraz list do brata?

In diesem Fall bitte wenden Sie sich an Herrn Müller.

W tej sprawie proszę zwrócić się do pana Müllera.

Wir arbeiten an einem neuen Projekt.

Pracujemy nad nowym projektem.

Der Richter zweifelt an den Wahrheitsgehalt der Aussage des Zeugen.

Sędzia wątpi w prawdziwość zeznań świadka.

Seine Mutter leidet an einer schweren Krankheit.

Jego matka cierpi na ciężką chorobę.

Z **auf** występują:

AUF + AKKUSATIV

achten – uważać na

ankommen – zależeć od

antworten – odpowiedzieć na

aufpassen – uważać na

hoffen – mieć nadzieję na

sich beschränken – ograniczyć się do

sich einstellen – nastawić się na

sich freuen – cieszyć się na

sich konzentrieren – skoncentrować się na

sich vorbereiten – przygotować się na

verzichten – zrezygnować z

warten – czekać na

AUF + DATIV

basieren – oprzeć się na

beruhen – oprzeć się na

bestehen – obstawać przy

Oto przykłady w zdaniach:

Wir verzichteten auf die Reise nach Hawaii.

Zrezygnowaliśmy z wycieczki na Hawaje.

Der Student hat sich schon lange auf diese Prüfung vorbereitet.

Student od dawna przygotowywał się do tego egzaminu.

Ich freue mich auf diesen Ausflug ans Meer!

Cieszę się na ten wyjazd nad morze!

Wie lange wartest du schon auf ein Taxi?

Jak długo już czekasz na taksówkę?

Dieser Film basiert auf einer wahren Geschichte.

Ten film bazuje na pewnej prawdziwej historii.

Ich bestehe auf meiner Meinung zu diesem Thema.

Obstaję przy swoim zdaniu w tej sprawie.

Przyimek **aus** zawsze łączy się z celownikiem (**der Dativ**):

AUS + DATIV

bestehen – składać się z

sich ergeben – wynikać z

stammen – wywodzić się z / pochodzić z

Oto przykłady w zdaniach:

Welche Konsequenzen ergeben sich aus der Rücktritt von der Teilnahme?

Jakie konsekwencje wynikają z rezygnacji z uczestnictwa?

Das Lehrbuch besteht aus zwei separaten Teilen.

Ten podręcznik składa się z dwóch oddzielnych części.

Zirka 80 Prozent der weltweit verkauften Spielzeuge stammen aus China.

Okolo 80 procent światowej sprzedaży zabawek pochodzi z Chin.

Także po **bei** rzeczownik jest w celowniku (**der Dativ**):

BEI + DATIV

helfen bei – pomagać przy

vorbeikommen – wpaść do kogoś

Oto przykłady w zdaniach:

Er hilft oft seiner Mutter beim Kochen.

On często pomaga swojej żonie w gotowaniu.

Kommst du bei mir heute Abend vorbei?

Może przyjdziecie do mnie dziś wieczorem?

Przyimek **durch** łączy się tylko z biernikiem (**der Akkusativ**):

DURCH + AKKUSATIV

ersetzen durch – zastąpić czymś

fließen durch – płynąć przez

Ich muss den defekten Teil durch einen neuen ersetzen.

Muszę zastąpić tę uszkodzoną część nową.

Die Donau fließt durch mehrere Länder.

Rzeka Dunaj przepływa przez kilka krajów.

Po für także jest biernik (**der Akkusativ**):

FÜR + AKKUSATIV

danken – dziękować za

halten – uważać za

kämpfen – walczyć o

sein – być za

sich entscheiden – zdecydować się na

sich interessieren – interesować się czymś

sorgen – zadbać o / troszczyć się o

Oto przykłady w zdaniach:

Der Mann dankt dem Polizisten für seine Hilfe.

Mężczyzna dziękuje policjantowi za pomoc.

Ich interessiere mich für Malerei und klassische Musik.

Interesuję się malarstwem i muzyką klasyczną.

Bei dem Treffen waren alle für Karls Idee.

Na zebraniu wszyscy byli za pomysłem Karla.

Krankenschwestern müssen für Patienten sorgen.

Pielęgniarki muszą troszczyć się o pacjentów.

Für welche Automarke habt ihr euch entschieden?

Na jaką markę samochodu się zdecydowaliście?

Do grupy przyimków łączących się tylko z biernikiem (**der Akkusativ**) należy także **gegen**:

GEGEN + AKKUSATIV

gegen sein – być przeciwko

sich versichern gegen – ubezpieczyć się od

verstoßen gegen – wykroczyć przeciwko

Oto przykłady w zdaniach:

Alle Einwohner dieser Stadt sind gegen den Bau des Flughafens.

Wszyscy mieszkańcy tego miasta są przeciwko budowie lotniska.

Mein Nachbar hat sich gegen Diebstahl versichert.

Mój sąsiad ubezpieczył się od kradzieży.

A oto czasowniki łączące się z **in**:

IN + AKKUSATIV

einladen in – zapraszać do

geraten in – popaść w

sich verlieben in – zakochać się w

übersetzen in – przetłumaczyć na

verwandeln in – przeobrazić się w

IN + DATIV

sich auskennen in – orientować się w

sich irren in – pomylić się w

Oto przykłady w zdaniach:

Meine Freundin lud mich ins Theater ein.

Moja przyjaciółka zaprosiła mnie do teatru.

Dieses Mädchen verliebt sich immer wieder in einen bösen Jungen.

Ta dziewczyna ciągle zakochuje się w niewłaściwym chłopaku.

Du musst den Text ins Französische übersetzen.

Musisz przetłumaczyć ten tekst na język francuski.

Plötzlich verwandelte sich der Hase in ein Monster.

Nagle królik przeobraził się w potwora.

Kolejnym, łączącym się tylko z celownikiem (**der Dativ**) przyimkiem jest **mit**:

MIT + DATIV

anfangen mit – zaczynać coś/ od

aufhören mit – skończyć z, przestać

beginnen mit – zaczynać coś od

sich abfinden mit – pogodzić się z

sich beschäftigen mit – zajmować się czymś

telefonieren mit – rozmawiać przez telefon z

zusammenstoßen mit – zderzyć się z

Oto przykłady w zdaniach:

Karl kann sich mit seiner Niederlage nicht abfinden.

Karl nie może pogodzić się z porażką.

Wenn hast du Deutsch zu lernen angefangen?

Kiedy zacząłeś uczyć się niemieckiego?

Hör damit endlich auf mit diesem ständigen Reden!!

Skończ w końcu z tym ciągłym gadaniem!

Der Chef telefoniert gerade mit einem Kunden.

Szef właśnie rozmawia przez telefon z klientem.

Helgas Auto auf der Grünenstraße ist mit einem LKW zusammengestoßen.

Na ulicy Grünenstraße auto Helgi zderżyło się z ciężarówką.

Także po nach rzeczownik jest w celowniku (**der Dativ**):

NACH + DATIV

duften nach – pachnieć czymś

fragen nach – pytać o

greifen nach – sięgać po

rufen nach – wołać kogoś

sich erkundigen nach – dowiadywać się o

sich sehnen nach – tęsknić za

streben nach – dążyć do

suchen nach – szukać czegoś

Wir müssen sich erkundigen, nach der Abfahrt des Zuges.

Musimy się dowiedzieć o której godzinie odjeżdża nasz pociąg.

Darf ich nach dem Titel dieses Buches fragen?

Czy mogę zapytać się o tytuł tej książki?

Alle Menschen streben nach Glück und Wohlstand.

Wszyscy ludzie dążą do szczęścia i dobrobytu.

Ich sehnt sich nach ihrem Mann, der für einen Monat in die USA gereist ist.

Ona tęskni za jej mężem, który wyjechał na miesiąc do USA.

Sie ist nach Berlin gekommen und sucht nach eine Wohnung.

Ona przyjechała do Berlina i szuka mieszkania.

Natomiast po **über** zawsze jest biernik (**der Akkusativ**):

ÜBER + AKKUSATIV

berichten über – relacjonować coś

denken über – sądzić o czymś

diskutieren über – dyskutować o

erzählen über – opowiadać o

informieren über – informować o

schreiben über – pisać o

sich ärgern über – złościć się z powodu

sich beschweren über – poskarżyć się na

sich freuen über – cieszyć się z

sich unterhalten über – rozmawiać o

sprechen über – rozmawiać o

Oto przykłady w zdaniach:

Helga erzählt von ihrem Aufenthalt in Indien.

Helga opowiada o swoim pobycie w Indiach.

Diskutieren Sie oft über Umweltschutz?

Czy często dyskutujecie o ochronie środowiska?

Jeder Engländer spricht oft über das Wetter.

Każdy Anglik rozmawia często o pogodzie.

Der Kunde beschwerte sich über die schlechte Qualität des Staubsaugers.

Klient poskarżył się na złą jakość odkurzacza.

Jeder Kandidat für diese Stelle muss über technisches Wissen verfügen.

Każdy kandydat na to stanowisko musi dysponować wiedzą techniczną.

Także po **um** rzeczownik jest w bierniku (**der Akkusativ**):

UM + AKKUSATIV

bitten um – prosić o

kämpfen um – walczyć o

sich bemühen um – starać się o

sich bewerben um – ubiegać się o

sich kümmern um – troszczyć się o

streiten um – kłócić się o

Oto przykłady w zdaniach:

Kannst du dich um die Fahrkarten bemühen?

Możesz postarać się o bilety?

Diese Menschen kämpfen um ihre Rechte.

Ci ludzie walczą o swoje prawa.

Viele Studierende bewerben sich um akademische Stipendium.

Wielu studentów ubiega się o stypendium naukowe.

Die Frau in der Straßenbahn hat mich um Hilfe gebeten.

Kobieta w tramwaju poprosiła mnie o pomoc.

Jednym z najpopularniejszych jest przyimek **von**, łączący się zawsze z celownikiem (**der Dativ**):

VON + DATIV

abhängen von – zależeć od

befreien von – uwolnić od

berichten von – relacjonować coś

erfahren von – dowiedzieć się o

erzählen von – odpowiadać o
halten von – sądzić o
hören von – słyszeć o
sich erholen von – odpocząć od
sich verabschieden von – pożegnać się z
träumen von – marzyć o
überzeugen von – przekonać o

Oto przykłady w zdaniach:

Meine Zukunft hängt von diesem Vorstellungsgespräch ab.

Moja przyszłość zależy od tej rozmowy kwalifikacyjnej.

Leider erfuhr ich zu spät von dieser Möglichkeit.

Niestety za późno dowiedziałem się o tej możliwości.

Was hältst du von dieser neue Program?

Co sądzisz o tym o tym nowym programie?

Viele Menschen träumen davon, im Lotto zu gewinnen.

Wielu ludzi marzy o wygranej w Lotto.

Wir haben uns traurig von unseren Freunden verabschiedet.

Z przykrością pożegnaliśmy się z naszymi przyjaciółmi.

Z **vor** występuje tylko kilka czasowników:

VOR + DATIV

Angst haben vor – bać się czegoś

sich fürchten vor – bać się czegoś

sich schützen vor – chronić się przed

warnen vor – ostrzegać przed

Oto przykłady w zdaniach:

Er hat Angst vor wilden Tieren.

On boi się dzikich zwierząt.

Ein warmer Mantel schützt uns vor der Kälte.

Ciepły płaszcz chroni nas przed zimnem.

Ich warne Sie vor diesem Betrüger.

Ostrzegam pana przed tym oszustem.

Ostatnim omawianym tu przyimkiem jest **zu** występujące zawsze z celownikiem (**der Dativ**):

ZU + DATIV

beitragen zu – przyczyniać się do

dienen zu – służyć do

einladen zu – zapraszać na

führen zu – prowadzić do

gehören zu – należeć do

gratulieren zu – gratulować z okazji

sich entschließen zu – zdecydować się na

werden zu – stawać się czymś/ kimś

zwingen zu – zmuszać do

Oto przykłady w zdaniach:

Seine guten Ideen haben zum Erfolg des Unternehmens beigetragen.

Jego dobre pomysły przyczyniły się do sukcesu firmy.

Wir müssen Karl zu seiner Beförderung gratulieren.

Musimy pogratulować Karlowi z okazji jego awansu.

Zu seinem Geburtstag habe ich ihn zu einem Drink eingeladen.

Z okazji jego urodzin zaprosiłem go na drinka.

Das Messer kann auch zum Schneiden von Seilen dienen.

Nóż może także służyć do przecinania sznura.

Dummheit kann zu vielen Unglücken führen.

Głupota może doprowadzić do wielu nieszczęść.

Wer gehört zu deinen Lieblingsautoren?

Kto należy do twoich ulubionych pisarzy?

NIEMIECKIE CZASOWNIKI DŹWIĘKONAŚLADOWCZE

Do najczęściej występujących czasowników dźwiękonaśladowczych w języku niemieckim należą:

ächzen – jęczeć, stękać	meckern – beczeć, zrzędzić, narzekać
bellen – szczekać	miauen – miauczeć
blöken – beczeć	murmeln – szemrać, mrużyć pod nosem
brausen – szumieć, huczeć	pfeifen – gwizdać
brüllen – ryczeć	piepen – piszczuć, kwilić
brummen – mrużyć, brzęczeć, huczeć	planschen – pluskać się
fauchen – parskać, sapać	plätschern – szemrać
gackern – gdakać	prasseln – uderzać z łoskotem
grunzen – chrząkać	quaken – rechotać, kwakać
gurren – gruchać	quieken – kwiczeć, piszczuć
heulen – wyć, płakać	quietschen – piszczuć, skrzypieć

jaulen – skomleć, skowyczeć	rascheln – szeleścić
kläffen – ujadać	rattern – turkotać
klappern – klekotać, szczękać	röhren – ryczeć
klirren – brzękać, szczękać	schnalzen – mlaskać, prztykać
knabbern – chrupać	schnarchen – chrapać
knacken – trzeszczeć, pękać z trzaskiem	schnattern – gęgać
knallen – trzasnąć, świsnąć	schnurren – mruzczeć
knarren – skrzypieć	summen – brzęczeć
knirschen – skrzypieć pod nogami	tuckern – turkotać
knistern – szeleścić	wiehern – rzeć
knurren – warczeć, burczeć	wimmern – jęczeć
krachen – huknąć, huczeć	winseln – skomleć
krächzen – krakać	zirpen – świergotać
krähen – piać	zischen – syczeć
kreischen – skrzeczeć, piszczec	zwitschern – świergotać

PRZYMIOTNIKI

Przymiotniki to część mowy, która opisuje cechy i właściwości osób, zwierząt, rzeczy i zjawisk. Ze względu na budowę w języku niemieckim wyróżnia się następujące przymiotniki:

- Przymiotniki proste; takie jak **neu** – nowy, **rot** – czerwony, **kalt** – zimny.
- Przymiotniki złożone w których ostatni człon jest zawsze przymiotnikiem, natomiast człon określający może być:

przymiotnikiem – np.: **dunkelrot** – ciemnoczerwony
rzeczownikiem – np.: **bildschön** – śliczny jak obrazek
czasownikiem, np.: **augefertig** – gotowy do wyjścia

przyimkiem, np.: **vorschulisch** – przedszkolny

Przyrostki w przymiotnikach określają ich znaczenie. Oto najważniejsze:

-Przyrostek **-arm**, oznacza że czegoś jest mało, np.: **kalorienarm** – niskokaloryczny

-Przyrostek **-bar** oznacza, że coś może być wykonane, np.: **essbar** – jadalny

-Przyrostek **-en**, oznacza że coś jest wykonane z jakiegoś materiału np.: **ledern** – skórzany

-Przyrostek **-iv** oznacza że coś jest wyjątkowe, np.: **exklusiv** – ekskluzywny

-Przyrostek **-los** oznacza brak czegoś np.: **kinderlos** – bezdzietny

-Przyrostek **-mäßig** oznacza że coś jest zgodne z czymś np.: **planmäßig** – zgodny z planem

-Przyrostek **-reich** oznacza że coś jest bogate w coś np.: **kinderreich** – wielodzietny

-Przyrostek **-voll** oznacza że czegoś jest dużo lub pełno np.: **humorvoll** – pełen humoru

ODMIANA PRZYMIOTNIKÓW Z RODZAJNIKIEM OKREŚLONYM

Odmiana przymiotnika z rodzajnikiem określonym wymaga zapamiętania końcówek, jakie otrzymuje przymiotnik znajdujący się pomiędzy rodzajnikiem a rzeczownikiem (czyli te pełniące funkcję przydawki). Końcówki te to **-e** oraz **-en**, a ich użycie zależy od rodzaju i przypadku rzeczownika. Przedstawia to następująca tabela:

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	-e	-e	-e	-en
Genitiv kogo? czego?	-en	-en	-en	-en
Dativ komu? czemu?	-en	-en	-en	-en
Akkusativ kogo? co?	-en	-e	-e	-en

Jak widać, najczęściej występuje końcówka **-en**, która występuje wszędzie tam, gdzie rodzajnik zmienia swoją formę oraz w liczbie mnogiej. Oto odmiana na przykładach:

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	der kleine Tisch	die alte Frau	das schmutzige Fenster	die schönen Blumen
Genitiv kogo? czego?	des kleinen Tisches	der alten Frau	des schmutzigen Fensters	der schönen Blumen
Dativ komu? czemu?	dem kleinen Tisch	der alten Frau	dem schmutzigen Fenster	den schönen Blumen
Akkusativ kogo? co?	den kleinen Tisch	die alte Frau	das schmutzige Fenster	die schönen Blumen

Przymiotniki z rodzajnikiem określonym odpowiadają na pytania **welcher?** / **welche?** / **welches?** (który / która / które):

Welche Tasche gefällt dir? ~ Der weiße.

Która torebka ci się podoba? ~ Ta biała.

Welche Geschenke bekommst du am liebsten? ~ Die Großen und Teuren.

Które prezenty lubisz dostawać? ~ Te duże i drogie.

Welches Fenster musst du putzen? ~ Das auf der linken Seite.

Które okno musisz umyć? ~ To po lewej stronie.

Welches Haus gehört den Müllers? ~ Das große mit Garage.

Który dom należy do Müllerów? ~ Ten duży z garażem.

Welche Tasche möchtest du kaufen? ~ Der Rote.

Którą torebkę chciałabyś kupić? ~ Tę czerwoną.

Znając już powyższy wzór odmiany należy także pamiętać, że przymiotnik odmienia się tak samo (zarówno w liczbie pojedynczej jak i liczbie mnogiej) po następujących zaimkach:

RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
derjenige – ten	diejenige – ta	dasjenige – to	diejenigen – te
dieser – ten	diese – ta	dieses – to	diese – te
jeder – każdy	jede – każda	jedes – każde	alle – wszystkie
jener – tamten	jene – tamta	jenes – tamto	jene – tamte
mancher – niektóry	manche – niektóra	manches – niektóre	manche – niektóre
sämtlicher – całkowity	sämtliche – całkowita	sämtliches – całkowite	sämtliche – wszystkie
welcher – który	welche – która	welches – które	welche – które

Oto przykłady w zdaniach:

Magst du dieses Interessante Buch?

Czy podoba ci się ta interesująca książka?

Ich lese alle interessanten Bücher.

Czytam wszystkie interesujące książki.

Siehst du jenen großen Baum?

Czy widzisz tamto wielkie drzewo?

Jeden Tag besucht uns derselbe nette Mann.

Codziennie odwiedza nas ten sam miły mężczyzna.

Manche bunte Kleidung färben ab.

Niektóre kolorowe ubrania farbują.

Beide Köche bereiten dieses Gericht nach dem demselben Rezept zu.

Obaj kucharze przyrządzają tę potrawę według tej samej receptury.

Jeder Schüler weiß, dass man für die Prüfung lernen muss.

Każdy uczeń wie, że trzeba się uczyć do egzaminu.

Manche Frauen fahren besser als Männer.

Niektóre kobiety prowadzą samochód lepiej niż mężczyźni.

Welchen bekannten Schriftsteller magst du?

Jakiego znanego pisarza lubisz?

Manche Lehrer sind zu anspruchsvoll.

Niektórzy nauczyciele są zbyt wymagający.

Wir müssen die schwierige Hausaufgabe noch heute machen.

Musimy zrobić tę trudną pracę domową jeszcze dzisiaj.

Po niżej wymienionych zaimkach oraz po wszystkich zaimkach dzierżawczych i przeczeniu **keine** – żadne, przymiotnik odmienia się tak jak powyżej, ale tylko jeśli rzeczownik jest w liczbie mnogiej, np.:

alle – wszyscy / wszystkie

beide – obie / oba

keine – żadne

solche – takie

Oto przykłady w zdaniach:

Das sind meine guten Freunde.

To są moi dobrzy przyjaciele.

Alle fleißigen Schüler bekommen gute Noten.

Wszyscy pilni uczniowie otrzymują dobre oceny.

Beide gefährlichen Kriminellen sitzen bereits in Untersuchungshaft.

Obaj niebezpieczni przestępcy są już w areszcie.

Zeitungen schreiben manchmal so dummen Dingen!

W gazetach czasem piszą takie głupie rzeczy!

Unsere hohen Erwartungen können nicht wahr werden.

Nasze wysokie wymagania nie mogą się zrealizować.

Ich muss meine alten Möbel verkaufen, um neue zu kaufen.

Muszę sprzedać moje stare meble aby kupić nowe.

In diesem Laden haben keine gute Kleidung.

W tym sklepie nie mają (żadnych) dobrych ubrań.

ODMIANA PRZYMIOTNIKÓW Z RODZAJNIKIEM NIEOKREŚLONYM

Przymiotniki występujące po rodzajniku nieokreślonym pokazują na rodzaj rzeczownika poprzez swoją końcówkę. W liczbie pojedynczej w mianowniku i bierniku otrzymują końcówkę rodzajnika a w dopełniaczu i celowniku końcówkę **-en**. W liczbie mnogiej jest jeszcze prościej, ponieważ końcówka jest taka sama jak przy odmianie rodzajnika określonego. Pokazuje to poniższa tabelka:

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	-er	-e	-es	-e
Genitiv kogo? czego?	-en	-en	-en	-er
Dativ komu? czemu?	-en	-en	-en	-en
Akkusativ kogo? co?	-en	-e	-es	-e

Jeśli chodzi o liczbę mnogą, to przy odmianie przymiotnika trzeba pamiętać o odmianę rodzajnika określonego w liczbie mnogiej a wtedy nie będzie problemu z odpowiednią końcówką:

liczba mnoga rodzajnika określonego końcówka przymiotnika w liczbie mnogiej

die Kinder
der Kinder
den Kindern
die Kinder

kleine Kinder
kleiner Kinder
kleinen Kindern
kleine Kinder

Oto przykłady w zdaniach:

Dort steht ein hohes Gebäude.

Tam stoi wysoki budynek.

Hast du eine jüngere Schwester?

Masz młodszą siostrę?

In unserem Haus gibt es ein leeres Zimmer.

W naszym domu jest pusty pokój.

Köln ist eine schöne Stadt.

Kolonia jest ładnym miastem.

Karl ist ein fleißiger und guter Schüler.

Karl jest pilnym i dobrym uczniem.

Suchen Sie ein interessantes Buch?

Szuka Pani interesującej książki?

Ich mag moderne Malerei.

Lubię nowoczesne malarstwo.

Werke bekannter Maler kosten viel.

Dzieła znanych malarzy dużo kosztują.

Przymiotników z rodzajnikiem nieokreślonym używamy w tych samych sytuacjach, co rodzajników nieokreślonych a pytania, na które odpowiadają to:

was für ein? – jaki (rodz. męski i nijaki)

was für eine? – jaka? (rodz. żeński)

was für...? – jakie? (liczba mnoga)

Oto przykładowe zdania:

Während der Sommerferien wohnten wir in einem kleinen Hotel.

Podczas wakacji mieszkaliśmy w małym hotelu.

Kandidaten für diesen Job schreiben heute einen schwierigen Test.

Kandydaci do tej pracy piszą dziś trudny test.

Was für ein Auto hat er? ~ Er hat ein neuest Auto.

Jaki samochód on ma? ~ On ma nowe auto.

Was für einen Hund hast du? ~ Einen kleinen.

Jakiego masz psa? ~ Małego.

Was für Bücher liest du gerne? ~ Ich lese gerne interessante Bücher.

Jakie książki chętnie czytasz? ~ Czytam chętnie interesujące książki.

Was für eine Mutter hast du? ~ Klug und gut.

Jaką masz matkę? ~ Mądra i dobrą.

Was für eine Verlobte möchte er haben? ~ Eine hübsche und intelligente.

Jaką narzeczoną on chce mieć? ~ Ładną i inteligentną.

Według powyższego wzoru odmieniają się także przymiotniki występujące po zaimkach dzierżawczych oraz po przeczeniu **kein** przed rzeczownikami w liczbie pojedynczej:

Mein jüngerer Bruder heißt Karl.

Moj młodszy brat nazywa się Karl.

Sein neues Auto ist rot.

Jego nowy samochód jest czerwony.

Kennst du unseren neuen Nachbarn?

Znasz naszego nowego sąsiada?

Deine kleine Tochter ist wunderschön.

Twoja mała córeczka jest śliczna.

Wo ist mein schwarzer Koffer?

Gdzie jest moja czarna walizka?

Sie sucht ihrem geliebten Hund.

Ona szuka swojego ukochanego psa.

Ich habe keine neuen Schuhe.

Nie mam nowych butów.

ODMIANA PRZYMIOTNIKÓW Z RODZAJNIKIEM ZEROWYM

Przymiotniki odmieniające się przed rzeczownikami występującymi bez rodzajnika otrzymują we wszystkich przypadkach końcówki rodzajnika określonego. Wyjątkiem jest dopełniacz liczby pojedynczej dla rodzaju męskiego i nijakiego, gdzie zamiast **-es** jest końcówka **-en**.

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	-er	-e	-es	-e
Genitiv kogo? czego?	-en	-er	-en	-er
Dativ komu? czemu?	-em	-er	-em	-en
Akkusativ	-en	-e	-es	-e

IMPERFEKT CZASOWNIKÓW ODMIANY MOCNEJ

Forma czasu przeszłego **Imperfekt** czasowników mocnych powstaje podobnie jak forma czasowników posiłkowych **sein** (być) i **haben** (mieć):

SEIN (BYĆ)

ich war	wir war-en
du war-st	ihr war-t
er / sie / es war	sie / Sie war-en

HABEN (MIEĆ)

ich hatte	wir hatte-n
du hatte-st	ihr hatte-t
er / sie / es hatte	sie / Sie hatte-n

Czasowniki mocne odmieniają się nieregularnie, ponieważ temat czasownika ulega zmianie i przybiera końcówki osobowe. Należy pamiętać, że czasownik w 1. i 3. osobie liczby pojedynczej (**ich** oraz **er / sie / es**) nie otrzymuje żadnej końcówki.

Ponieważ czasowników tych jest dużo, w tabeli poniżej są podane tylko te najważniejsze a w trzeciej kolumnie (**Partizip II / Perfekt**) jest pokazana także trzecia forma czasownika i należy uczyć się tych trzech form jednocześnie.

Infinitiv	Imperfekt	Partizip II (Perfekt)	znaczenie
beginnen	begann	begonnen	zacząć
biegen	bog	gebogen	zginać
bitten	bat	gebeten	prosić
bleiben	blieb	geblieben	pozostawać
essen	aß	gegessen	jeść
fahren	fuhr	gefahren	

finden	fand	gefunden	jechać
fliegen	flog	geflogen	znaleźć
fließen	floß	geflossen	latać, lecieć
geben	gab	gegeben	płynąć
helfen	half	geholfen	dać, dawać
kommen	kam	gekommen	pomagać
laufen	lief	gelaufen	przybywać
leiden	litt	gelitten	biec, biegać
lesen	las	gelesen	cierpieć
nehmen	nahm	genommen	czytać
rufen	rief	gerufen	brać, wziąć
schlafen	schlief	geschlafen	dzwonić
schließen	schloß	geschlossen	spać
schreiben	schrieb	geschrieben	zamknąć
schwimmen	schwamm	geschwommen	pisać
sehen	sah	gesehen	pływać
singen	sang	gesungen	widzieć
sprechen	sprach	gesprochen	śpiewać
springen	sprang	gesprungen	mówić
stehen	stand	gestanden	skakać
tragen	trug	getragen	stać
treffen	traf	getroffen	nieść, nosić
trinken	trank	getrunken	spotkać
tun	tat	getan	pić
wachsen	wuchs	gewachsen	czynić, robić
waschen	wusch	gewaschen	rosnąć
ziehen	zog	gezogen	prac
			przeprowadzić się, ciągnąć

Trzeba też pamiętać aby do form w drugiej kolumnie dodać odpowiednie końcówki osobowe, np.:

Helga ist müde, weil sie schlief letzte Nacht nur drei Stunden.

Helga jest zmęczona bo spała w nocy tylko trzy godziny.

Als junges Mädchen trug ich nur Jeanshosen.

Kiedy byłam młodą dziewczyną nosiłam tylko spodnie jeansowe.

Herr und Frau Müller fahren nach Paris.

Państwo Müller pojechali do Paryża.

Als Kinder wir lasen Andersens Märchen.

Kiedy byliśmy dziećmi, czytaliśmy bajki Andersena.

Er ging zum Supermarkt und fand die Brieftasche von jemandem.

Poszedł do supermarketu i znalazł czyjś portfel.

Die Show begann pünktlich.

Przedstawienie zaczęło się punktualnie.

Ihr Mann gab ihr gestern zum Geburtstag ein Geschenk; ein neues Auto.

Jej mąż dał jej wczoraj prezent na urodziny; nowy samochód.

Auf der Hochzeit von Karl und Helga wir tranken viel Alkohol.

Na weselu Karla i Helgi piliśmy dużo alkoholu.

Vor drei Jahren zogen wir nach Berlin.

Przeprowadziliśmy się do Berlina przed trzema laty.

Czasowniki mocne rozdzielnie złożone mają w czasie przeszłym **Imperfekt** taką samą formę jak te powyżej, tylko przedrostek występuje na końcu zdania:

Infinitiv	Imperfekt	Partizip II (Perfekt)	znaczenie
abfahren	fuhr...ab	abgefahren	odjechać
anbieten	bot...an	angeboten	oferować
anfangen	fang...an	angefangen	zacząć
ankommen	kam...an	angekommen	przybyć
anrufen	rief...an	angerufen	zadzwoić
aufstehen	stand...auf	aufgestanden	wstać
einladen	lad...ein	eingeladen	zaprosić
fernsehen	sah...fern	fernesehen	oglądać telewizję
spazierengehen	ging...spazieren	spazierengegangen	pójść na spacer
stattfinden	fand...statt	stattgefunden	odbywać się
umsteigen	stieg...um	umgestiegen	przesiąść się

Karl endlich rief mich gestern Abend an.

Karl wreszcie zadzwonił do mnie wczoraj wieczorem.

Als ich am Bahnhof ankam, stellte sich heraus, dass der Zug fuhr vor 5 Minuten ab.

Kiedy przyszedłem na dworzec okazało się, że pociąg odjechał przed 5 minutami.

Stiegen Sie in den richtigen Zug um?

Czy przesiadł się Pan do właściwego pociągu?

Ihr neuer Freund lud sie zunächst ins Kino und dann in ein Restaurant ein.

Jej nowy chłopak najpierw zaprosił ją do kina a potem do restauracji.

Sahst du Sonntag Abend fern oder gingst du spazieren?

Oglądałeś w niedzielę wieczorem telewizję czy poszedłeś na spacer?

TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY – KONJUNKTIV II

Tryb przypuszczający **Konjunktiv II** jest stosowany w języku niemieckim znacznie

częściej niż w języku polskim. Używamy go przede wszystkim w celu wyrażenia prośby, życzenia, przypuszczenia lub sytuacji nierzeczywistej. Czas teraźniejszy trybu przypuszczającego (**Konjunktiv II Imperfekt**) dla czasowników słabych jest identyczny z formą czasu **Imperfekt** (z odpowiednią końcówką osobową).

CZAS TERAŹNIEJSZY

TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY **IMPERFEKT**

antworten – odpowiedzieć

antwortete – odpowiedziałbym

bilden – zbudować

bildete – zbudowałbym

fragen – pytać

fragte – zapytałbym

machen – robić

machte – zrobiłbym

suchen – szukać

suchte – szukałbym

Czasowniki mocne tworzą **Konjunktiv II** poprzez dodanie do podstawy czasownika w **Imperfekt** końcówki **-e** oraz odpowiednich końcówek osobowych a także samogłoski **a**, **o** i **u** ulegają przegłosowi.

CZAS TERAŹNIEJSZY	IMPERFEKT	TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY
bleiben – pozostać	blieb	bliebe – pozostałby
erscheinen – pojawić się	erschien	erschiene – pojawiłby się
fahren – jechać	fuhr	führe – pojechałby
fliegen – latać	flog	flöge – latałby
geben – dać, dawać	gab	gäbe – dałby
gehen – iść	ging	ginge – poszedłby
haben – mieć	hatte	hätte – miałby
kommen – przyjść	kam	käme – przybyłby
leihen – pożyczyć	lieh	liehe – pożyczyłby
schweigen – milczeć	schwieg	schwiege – milczałby

sein – być	war	wäre – byłby
tragen – nosić, nieść	trug	trüge – nosiłby

Trybu przypuszczającego używamy w następujących sytuacjach:

- W zdaniach wyrażających zdziwienie:

Ist er Amerikaner? Ich war sicher, er käme aus England.

On jest Amerykaninem? Byłem pewien, że pochodzi z Anglii.

Er ist verheiratet? Ich dachte, er wäre immer noch Single.

On jest żonaty? Myślałam, że jest jeszcze kawalerem.

Hilfst du mir heute nicht? Ich war sicher, du hättest heute Zeit für mich.

Nie pomożesz mi dzisiaj? Byłam pewna, że masz dzisiaj dla mnie czas.

Sie haben Ihre Arbeit noch nicht beendet? Ich dachte, du hättest schon alles getan!

Jeszcze nie skończył pan pracy? Myślałem, że już pan wszystko zrobił!

- W zdaniach wyrażających życzenie:

Wenn wir auf Hawaii Urlaub machen würden!

Gdybyśmy pojechali na urlop na Hawaje!

Wenn er heute nur hier bei uns wäre!

Gdyby on był już tu dzisiaj z nami!

Wenn wir nur etwas dagegen tun könnten!

Gdybyśmy tylko mogli coś zrobić w tej sprawie!

Wenn ich nur mehr Zeit hätte!

Gdybym tylko miała więcej czasu!

- W formach grzecznościowych:

Dürften Sie mir Ihren Platz geben?

Czy mógłby Pan ustąpić mi miejsca?

Wären Sie so freundlich, mir die Treppe hinunter zu helfen?

Czy byłby Pan tak uprzejmy i pomógł mi zejść ze schodów?

Könnten Sie mir bitte sagen, wie ich zur U-Bahn-Station komme?

Czy mógłby mi Pan powiedzieć, jak dojść do stacji metra?

Hätten Sie Lust, heute ins Kino gehen?

Mielibyście ochotę pójść dzisiaj do kina?

- W zdaniach warunkowych:

Wenn ich mehr Geld hätte, würde ich ein besseres Auto kaufen.

Gdybym miał więcej pieniędzy, kupiłbym lepszy samochód.

Wenn heute Sommer wäre, würde ich in die Berge gehen.

Gdyby dzisiaj było lato, pojechałbym w góry.

Ich wäre glücklich, wenn ich jetzt meine Eltern sehen könnte.

Byłabym szczęśliwa, gdybym mogła teraz zobaczyć moich rodziców.

- W zdaniach porównawczych nierzeczywistych:

Dieser Mann redet so, als ob er Halsschmerzen hätte.

Ten mężczyzna tak mówi, jak by bolało go gardło.

Sie sieht aus, als ob sie betrunken wäre.

Ona wygląda tak, jak by była pijana.

Sie tun so, als ob sie alles wüssten.

Oni się tak zachowują, jak by wszystko wiedzieli.

Er sieht aus so, als ob er sterben würde.

On tak wygląda, jak by miał zaraz umrzeć.

Na szczęście tryb przypuszczający można wyrazić w sposób łatwiejszy a mianowicie poprzez budowę następującej konstrukcji:

Konditional I = würde + bezokolicznik

Znając odmianę czasownika **würden**, tworzenie trybu warunkowego **Konditional I** jest bardzo proste:

ich würde

wir würden

du würdest

ihr würdet

er / sie es würde

Sie / się würden

Konditional I ma dokładnie takie samo znaczenie jak **Konjunktiv II** i jest przy tym bardzo prosty w użyciu:

Am liebsten sie würde in ein Restaurant gehen und etwas essen.

Ona chętnie by poszła do restauracji i coś zjadła.

Er würde gerne ans Meer fahren.

On chętnie pojechałby nad morze.

Was würden Sie uns zum Essen empfehlen?

Co by nam Pan polecił do zjedzenia?

Ich sehe, dass du würdest heute gerne nicht zur Schule gehen.

Widzę, że ty chętnie nie poszedłbyś dziś do szkoły.

Ich würde dich gerne im Urlaub in Ihrem Land besuchen.

Chętnie bym cię odwiedził w wakacje w twoim kraju.

Czasowniki nieregularne tworzą formy trybu przypuszczającego poprzez dodanie końcówek osobowych w liczbie pojedynczej i mnogiej, a także otrzymują przegłos, np.:

ich blieb – zostałem

ich bliebe – zostałbym

ich fand – znalazłem

ich fände – znalazłbym

ich gab – dałem

ich gäbe – dałbym

ich ging – poszedłem

ich ginge – poszedłbym

ich hatte – miałem

ich hätte – miałbym

ich kam – przybyłem

ich käme – przybyłbym

ich ließ – kazałem, pozwoliłem

ich ließe – kazałbym, pozwoliłbym

ich war – byłem

ich wäre – byłbym

Oto przykłady w zdaniach:

Wir blieben gerne noch länger, aber wir müssen gehen.

Chętnie zostalibyśmy jeszcze dłużej ale musimy już jechać.

Ich gäbe dir meinen Regenschirm, aber es regnet.

Dałbym ci moją parasolkę ale właśnie pada deszcz.

Zuerst ging ich in den Supermarkt, um einzukaufen.

Najpierw poszedłbym do supermarketu aby zrobić zakupy.

FORMA PRZESZŁA TRYBU PRZYPUSZCZAJĄCEGO

Tryb przypuszczający **Konjunktiv II** występuje w dwóch czasach: w czasie teraźniejszym (**Konjunktiv II Imperfekt**) oraz czasie przeszłym (**Konjunktiv II Plusquamperfekt**).

Jak sama nazwa wskazuje, podstawą **Konjunktiv II Plusquamperfekt** jest czas zaprzeszyły **Plusquamperfekt**. Jedyne różnice polegają na zamianie czasownika posiłkowego **sein** lub **haben** na tryb przypuszczający; czyli:

czasownik posiłkowy w **Plusquamperfekt**:

war

hatte

czasownik posiłkowy w **Konjunktiv II Plusquamperfekt**:

wäre

hätte

Tak więc czas przeszły trybu przypuszczającego budujemy w następujący sposób:

Konjunktiv II Plusquamperfekt = wäre / hätte + Partizip II

Wybór czasownika posiłkowego opiera się na tych samych zasadach, co w tworzeniu czasu przeszłego **Perfekt** lub czasu zaprzeszyłego **Plusquamperfekt**.

Konjunktiv II Plusquamperfekt odnosi się do przeszłości i jest używany:

- DLA WYRAŻENIA ŻAŁU, ŻE COŚ NIE ZOSTAŁO ZROBIONE:

Er hätte sich auf jeden Fall besser auf die Prüfung vorbereitet, wenn er mehr Zeit gehabt hätte.

On na pewno lepiej przygotowałby się do egzaminu, gdyby miał więcej czasu.

Wären wir uns früher getroffen hätten!

Gdybyśmy (byli) wcześniej się spotkali!

Wenn ich vor der Prüfung mehr gelernt hätte!

Gdybym (był) więcej się uczył do tego egzaminu!

Hätten Sie mich gestern angerufen, gäbe es jetzt kein Problem!!

Gdyby Pan (był) zadzwonił wczoraj, to teraz nie byłoby problemu!

- DLA WYRAŻENIA PYTANIA Z NIEDOWIERZANIEM:

Hätte er seine Frau wirklich nicht im Krankenhaus besucht?

Czyżby naprawdę on (był) nie odwiedził swojej żony w szpitalu?

Hättet ihr die Sommerferien auf einem Kreuzfahrtschiff verbracht?

Czyżbyście spędzili wakacje na statku wycieczkowym?

Wärest du wirklich ein Date mit Helga gemacht?

Czyżbyś naprawdę poszedł na randkę z Helgą?

Hätte er wirklich von seinem Job entlassen worden?

Czyżby naprawdę on został zwolniony z pracy?

- CHCĄC SFORMUŁOWAĆ PORADĘ LUB PROPOZYCJĘ, NP.:

Wenn ich du wäre, würde ich ihr einen riesigen Blumenstrauß schenken.

Gdybym był tobą, dałbym jej ogromny bukiet kwiatów.

Du solltest mehr Obst und Gemüse essen, wenn du abnehmen möchte.

Powinnaś jeść więcej owoców i warzyw, jeśli chcesz schudnąć.

- W ZDANIACH WARUNKOWYCH NIERZECZYWISTYCH:

Wenn es gestern nicht geregnet hätte, wären wir in die Berge gegangen.

Gdyby wczoraj nie padało, pojechalibyśmy (byli) w góry.

Wenn ich damals mehr Geld gehabt hätte, hätte ich ein Haus gebaut.

Gdybym (był) miał wtedy więcej pieniędzy, to wybudowałbym dom.

Wenn der Volkswagen-Fahrer langsamer gefahren wäre, wäre der Unfall nicht passiert.

Gdyby kierowca Volkswagena jechał (był) wolniej, to ten wypadek byłby się nie wydarzył.

Wenn wir damals verheiratet wären, hätten wir bereits mehrere Kinder gehabt.

Gdybyśmy (byli) wówczas wzięli ślub, to już mielibyśmy kilkoro dzieci.

- W ZDANIACH Z PRZYŚLÓWKAMI **FAST** (PRAWIE) I **BEINAHE** (O MAŁY WŁOS):

Ich hätte beinahe die Verabredung vergessen.

O mały włos bym zapomniał o spotkaniu.

Die Vase wäre beinahe auf den Fußboden gefallen.

Wazon prawie upadł na podłogę.

Ich bin ausgerutscht und wäre beinahe auf den Bürgersteig gefallen.

Poślizgnęłam się i o mały włos upadłabym na chodnik.

Fast niemand kam zu dem Treffen.

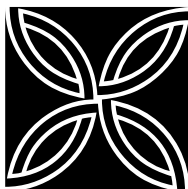
Prawie nikt nie przyszedł na zebranie.

Du isst fast nichts, warum?

Prawie nic nie jesz, dlaczego?

CZĘŚĆ II

Podręcznik do nauki słów i zwrotów

Należy powtarzać głośno w stanie podwyższonej koncentracji intelektualnej wszystkie niemieckie zdania, frazy oraz słowa, korzystając także z „podpowiedzi” u dołu. Ilość kropek odpowiada ilości liter w danym wyrazie.

A

- **a** (*spójnik*)

a

A ty? Co u ciebie?

Und du? Wie geht es dir?

U.. d.? W.. g... e. d..?

- **absolutnie**

absolut

absolutnie doskonały

absolut perfekt

- **absolwent** (*uczelnia*)

der Absolvent (die Absolventen)

Jakiej uczelni jesteś absolwentem?

Welche Universität absolvierst du?

We.... Un..... ab..... d.?

- **abstrakcyjny**

abstract

rzeczowniki abstrakcyjne

die abstrakte Substantive

- **absurdalny**

absurd

Co za absurdalna sytuacja?

Was für eine absurde Situation?

W.. f.. e... ab..... Si.....?

- **aby**

•

adres domowy

die Heimatadresse

Wyślij ten list na adres jaki tu napisałem.

Schick diesen Brief an die Adresse, die ich hier geschrieben habe.

Sch... di... Br... a. d.. Ad..... d.. i.. h... ge..... h...

W języku niemieckim występują cztery przypadki: mianownik, **der Nominativ**), dopełniacz, **der Genitiv**), celownik, **der Dativ**) oraz biernik, **der Akkusativ**). Odmianie ulega zazwyczaj tylko rodzajnik a sam rzeczownik pozostaje bez zmian. Rodzajnik określony, nieokreślony jak i przeczenie **kein** odmieniane są w ten sam sposób i w poszczególnych przypadkach i rodzajach otrzymują taką samą końcówkę.

W języku niemieckim nie ma występujących w języku polskim narzędnika i miejscownika. Przypadki te wyrażane są poprzez mianownik lub przy użyciu odpowiednich przyimków.

Oto tabela:

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	der Vater ein Vater	die Mutter eine Mutter	das Kind ein Kind	die Sterne
Genitiv kogo? czego?	des Vaters eines Vaters	der Mutter einer Mutter	des Kindes eines Kindes	der Sterne
Dativ komu? czemu?	dem Vater einem Vater	der Mutter einer Mutter	dem Kind einem Kind	den Sternen
Akkusativ kogo? co?	den Vater einen Vater	die Mutter eine Mutter	das Kind ein Kind	die Sterne

• **adwokat**

der Rechtsanwalt (die
Rechtsanwälte)

zaangażować adwokata

der Rechtsanwalt hinzuziehen

• **agencja**

die Agentur (die Agenturen)

agencja reklamowa

die Werbeagentur

• **agent**

der Makler (die Makler)

agent handlu nieruchomościami – **der Immobilienmakler**

• **agresja**

die Aggression (die Aggressionen)

• **agresywny**

aggressiv

On był agresywny i próbował mnie pobić.

Er war aggressiv und versuchte mich schlagen.

E. w.. agg..... u.. ver..... m... sch.....

• **akademia**

die Akademie (die Akademien)

Akademia Sztuk Pięknych

der Akademie der Bildenden Künste

• **akceptować**

akzeptieren

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich akzeptiere	ich akzeptierte	ich habe akzeptiert
du akzeptierst	du akzeptiertest	du hast akzeptiert
er/sie/es akzeptiert	er/sie/es akzeptierte	er/sie/es hat akzeptiert
wir akzeptieren	wir akzeptierten	wir haben akzeptiert
ihr akzeptiert	ihr akzeptiertet	ihr habt akzeptiert
sie akzeptieren	sie akzeptierten	sie haben akzeptiert

Akceptujemy także płatności w euro. (napis)

Wir akzeptieren auch Zahlungen in Euro.

W.. ak..... a... Zah..... i. E...

- **akcja** **die Aktion** (die Aktionen)
akcja ratunkowa **die Rettungsaktion**
- **akcje** (*finansowe*) **die Aktien**
mieć akcje firmy ABC **die ABC-Aktien haben**
zniżka / wyżka kursów akcji **die Aktienkursrabatt / -erhöhung**
- **akompaniować** **begleiten**

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich begleite	ich begleitete	ich habe begleitet
du begleitest	du begleitetest	du hast begleitet
er/sie/es begleitet	er/sie/es begleitete	er/sie/es hat begleitet
wir begleiten	wir begleiteten	wir haben begleitet
ihr begleitet	ihr begleitetet	ihr habt begleitet
sie begleiten	sie begleiteten	sie haben begleitet

akompaniować na fortepianie **mit das Klavier begleiten**

- **akrobacja** **die Akrobatik** (nur Singular)
- **akt**
akt notarialny **die notarielle Urkunde**
akt oskarżenia **die Anklage**
akt urodzenia **die Geburtsurkunde**

• **akta** **die Akten**

akta osobowe

die persönliche Dateien

• **aktor** **der Schauspieler** (die Schauspieler)

Ten aktor zazwyczaj grywa role dramatyczne.

Dieser Schauspieler spielt eigentlich dramatische Rollen.

Die... Sch..... sp... eig..... dr..... Ro....

• **aktualizować** **aktualisieren**

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich aktualisiere	ich aktualisierte	ich habe aktualisiert
du aktualisierst	du aktualisierstest	du hast aktualisiert
er/sie/es aktualisiert	er/sie/es aktualisierte	er/sie/es hat aktualisiert
wir aktualisieren	wir aktualisierten	wir haben aktualisiert
ihr aktualisiert	ihr aktualisieretet	ihr habt aktualisiert
sie aktualisieren	sie aktualisierten	sie haben aktualisiert

Nasze dane są regularnie aktualizowane.

Unsere Daten werden regelmäßig aktualisiert.

Un.... Da... we.... re..... ak.....

• **aktualny** **aktuell**

Jaki jest aktualny stan rzeczy?

Wie ist der aktuelle Stand der Dinge?

W.. i.. d.. ak..... St... d.. Di...?

Ent.... ko.... d. pü..... o... g.. n....

Możesz albo pójść ze mną, albo pójść do domu.

Du kannst entweder mit mir kommen oder nach Hause gehen.

D.. ka.... ent..... m.. m.. ko.... o... n... Ha... ge...

• **album**

das Album (die Alben)

PRZYPADEK ↓ RODZAJ →	RODZAJ MĘSKI	RODZAJ ŻEŃSKI	RODZAJ NIJAKI	LICZBA MNOGA
Nominativ kto? co?	der ein kein	die eine keine	das ein kein	die - keine
Genitiv kogo? czego?	des + s eines + s keines + s	der einer keiner	des + s eines + s keines + s	der - keiner
Dativ komu?czemu?	dem einem keinem	der einer keiner	dem einem keinem	den + n - + n keinen + n
Akkusativ kogo? co?	den einen keinen	die eine keine	das ein kein	die - keine

• **ale** (jako spójnik)

aber

Ale, tak mówiąc między nami, jego zachowanie jest dość dziwne.

Aber, zwischen uns sein Verhalten ist ziemlich seltsam.

A... zw..... u.. s... Ver..... i.. zi..... sel....

Ona nie tylko śpiewa, ale także gra na fortepianie.

Sie singt nicht nur, sondern spielt auch Klavier.

S.. s.... n.... n.. son.... sp.... a... Kl.....

Masz rację, ale z drugiej strony ...

Du hast Recht, aber auf der anderen Seite ...

D. h... R.... a... a.. d.. an..... Se... ..

• **aleja** **die Avenue** (die Avenuen)

• **alejka** (w parku itp.) **die Gasse** (die Gassen)

Dokąd prowadzi ta alejka?

Wohin führt diese Gasse?

Wo... fü... di... Ga...?

• **alergia** **die Allergie** (die Allergien)

Mam alergię na pyłki traw.

Ich bin allergisch gegen Gräserpollen.

I.. b.. al..... ge... Grä.....

Co piąte dziecko ma alergię na określone środki spożywcze.

Jedes fünfte Kind ist allergisch gegen bestimmte Nahrungsmittel.

Je... fü.... K... i.. al..... ge... be..... Nah.....

- **alfabet** **das Alphabet** (die Alphabeten)

alfabet łaciński

das Lateinisches Alphabet

Alfabet zaczyna się na A i kończy na Z.

Das Alphabet beginnt mit A und endet mit Z.

D.. Al..... be..... m.. A u.. en... m. Z

- **alfabetycznie** **alphabetisch**

Wszystkie nazwiska kandydatów są na liście ułożone alfabetycznie.

Alle Kandidatennamen werden alphabetisch aufgelistet.

- **alimenty** **die Alimente**
- **alkohol** **der Alkohol** (die Alkohole)
- **alpinista** (*wspinacz*) **der Bergsteiger** (die Bergsteiger)
- **alternatywa** **die Alternative** (die Alternativen)

To jest realna alternatywa wobec ...

Das ist eine echte Alternative zu ...

D.. i.. e... e.... Al..... z. ...

- **aluminium** **das Aluminium** (nur Singular)
- **aluzja** **die Anspielung** (die Anspielungen)

Czy to jest aluzja do mnie? (w odpowiedzi)

Ist das eine Anspielung auf mich?

I.. d.. e... Ans..... a.. m...?

- **amator** **der Amateur** (die Amateure)

Jak na amatora, on jest całkiem dobrym fotografem.

Für einen Amateur ist er ein ziemlich guter Fotograf.

F.. ei... Am..... i.. e. e.. zi..... gu... Fo.....

- **ambasada** **die Botschaft** (die Botschaften)

Chcę się skontaktować z ambasadą mojego kraju tutaj.

Ich möchte die Botschaft meines Landes hier kontaktieren.

I.. mö.... d.. Bo..... me.... La.... h... kon.....

- **ambasador** **der Botschafter** (die Botschafter)

- **ambicja** **die Ambition** (die Ambitionen)

Ona ma ambicje aby być lepsza od swojego męża.

Sie hat Ambitionen, besser als ihr Ehemann sein.

S.. h.. Am..... be.... a.. i.. Eh..... s...

- **ambitny** **ehrgeizig**

Jego żona była zawsze bardziej ambitna niż on.

Seine Frau war immer ehrgeiziger als er.

Se... F... w.. Im... ehr..... a.. e..

- **amerykański** **amerikanisch**

Karl, hast du diese Übungen selbst gemacht?

K... h... d. di... Üb..... se.... ge.....?

• **ćwiczyć** (*trenować*)

trainieren

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich trainiere	ich trainierte	ich habe trainiert
du trainierst	du trainiertest	du hast trainiert
er/sie/es trainiert	er/sie/es trainierte	er/sie/es hat trainiert
wir trainieren	wir trainierten	wir haben trainiert
ihr trainiert	ihr trainiertet	ihr habt trainiert
sie/Sie trainieren	sie/Sie trainierten	sie/Sie haben trainiert

Musisz regularnie ćwiczyć, jeśli chcesz zeszczupleć.

Du musst regelmäßig Sport trainieren, wenn du möchtest schlank zu werden.

D. m.... reg..... Sp... tr..... w... d. mö..... sch.... z. we....

D

• **dach**

das Dach (die Dächer)

mieć dach nad głową

ein Dach über dem Kopf haben

W przyszłym roku trzeba będzie naprawić dach.

Wir müssen das Dach nächstes Jahr reparieren.

W.. mü.... d.. D... nä..... J... re.....

• dać, dawać

geben

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich gebe	ich gab	ich habe gegeben
du gibst	du gabst	du hast gegeben
er/sie/es gibt	er/sie/es gab	er/sie/es hat gegeben
wir geben	wir gaben	wir haben gegeben
ihr gebt	ihr gabt	ihr habt gegeben
sie geben	sie gaben	sie haben gegeben

dać coś komuś

jemandem etwas geben

Dwa razy daje, kto szybko daje. (przysłowie)

Er gibt zweimal, wer schnell gibt.

E. g... zw..... w.. sch.... g...

W życiu trzeba umieć dawać i brać.

Man muss im Leben geben und nehmen können.

M.. m... i. Le... ge... u.. ne.... kö....

Posuń się i daj mi trochę miejsca.

Bewege dich und gib mir etwas Platz.

Be.... d... u.. g.. m.. et... Pl...

Czy dasz sobie radę w nowej pracy?

Wirst du in deinem neuen Job zurechtkommen?

W.... d. i. de.... ne... J.. zur.....?

• **dalej**

weiter

Nie mogę już dalej iść.

Ich kann nicht weiter gehen.

I.. k... n.... we.... ge...

Ciągle nie mogę znaleźć tego dokumentu.

Ich kann das Dokument immer noch nicht finden.

I.. k... d.. Do..... im... n... n.... fi....

Więc szukaj dalej!

Also suche weiter!

A... su... we....!

• **daleki**

fern

daleka podróż

die lange Reise

daleki krewny

der entfernter Verwandter

Daleki Wschód

der Fernost

w dalekiej przyszłości

in der fernen Zukunft

To, co mówisz jest dalekie od prawdy.

Was du sagst, ist weit von der Wahrheit entfernt.

W.. d. sa... i.. w... v.. d.. Wa..... ent.....

• **daleko**

weit

oglądać coś z daleka

etwas aus der Ferne betrachten

trzymać się z daleka od czegoś – **weg von etwas bleiben**

Jak daleko jest do dworca kolejowego?

Wie weit ist es bis zum Bahnhof?

W.. w... i.. e. b.. z.. Ba.....?

No cóż, to jest całkiem daleko stąd.

Nun, das ist ziemlich weit weg.

N.. d.. i.. zi..... w... w..

• **dalszy**

weiter

plany na dalszą metę

die Pläne für die Langfristige

w dalszej przyszłości

in der weiter Zukunft

Po ukończeniu liceum postanowił podjąć dalszą naukę.

Nach dem Abitur er beschloss weiter lernen.

→ *beschließen*

N... d.. Ab.... e. be..... we... le....

Dalszy ciąg tej historii jest tak nieprawdopodobny, że mi nie uwierzysz, jak ci opowiem.

Die Fortsetzung dieser Geschichte ist so unglaublich, dass du mir nicht glauben wirst, wenn ich es dir sage.

D.. For..... d.... Ge..... i.. s. ung..... d... d. m..

n.... gl..... w.... w... i.. e. d.. s...

• **damski**

bielizna damska

toaleta damska

•

die Damenunterwäsche

die Frauentoilette

• **dane**

dane osobiste

dane statystyczne

die Daten

die persönliche Daten

die statistische Daten

DANE OSOBOWE – PERSÖNLICHE DATEN

imię

die Name

nazwisko (*formalnie*)

die Nachname

miejsce stałego zamieszkania

das Ort des ständigen Wohnsitzes

data urodzenia

die Geburtsdatum

miejsce urodzenia	das Geburtsort
nazwisko panieńskie	die Mädchenname
wiek	das Alter
pleć	das Geschlecht
zawód	der Beruf
wykształcenie	die Ausbildung
obywatelstwo	die Staatsbürgerschaft
narodowość	die Staatsangehörigkeit
stan cywilny	der Familienstand
zamężna	verheiratet
zawód wyuczony	das erlernter Beruf
żonaty	verheiratet
kawaler	unverheiratet
panna	die Fräulein
rozwiedziony	geschieden
wdowiec	der Witwer
wdowa	die Witwe
dowód osobisty	der Personalausweis

• **danie**

das Gericht (die Gerichte)

dania na gorąco

warme Gerichte

danie na wynos

das zum Mitnehmengerichte

danie na zamówienie

das Gericht zu bestellen

Czy macie państwo dania wegetariańskie? (w restauracji)

Haben Sie vegetarische Gerichte?

Ha... S.. veg..... Ge.....?

• **darmo** **kostenlos**

Możesz jeść za darmo w mojej restauracji.

Du kannst kostenlos in meinem Restaurant essen.

D. ka.... ko i. me.... Re..... es...

• **data** **das Datum** (die Daten)

data urodzenia **das Geburtsdatum**

data ważności produktu **das Produktverfallsdatum**

Chcielibyśmy ustalić datę Pana wizyty u nas.

Wir möchten den Termin für Ihren Besuch bei uns festlegen.

W.. mö..... d.. Te.... f.. lh... Be.... b.. u.. fe.....

• **dawka** **die Dosis** (die Dosen)

Ta trucizna jest śmiertelna nawet w małych dawkach.

Dieses Gift ist selbst in kleinen Dosen tödlich.

Di.... G... i.. se.... i. kl..... Do... tö.....

• **dawniej** **früher**

Teraz nic nie jest tak, jak dawniej.

Jetzt ist nichts mehr wie früher.

Je... i.. n..... m.. w. fr....

• dawno

vor langer Zeit

Jak dawno temu to się stało?

Wie lange es ist passiert?

W.. la... e. i.. pa.....?

Od kiedy znasz Karla? ~ Znam go od dawna.

Seit wann kennst du Karl? ~ Ich kenne ihn schon lange.

S... w... k..... d. K...? ~ I.. ke... i.. sch.. la...

Od jak dawna pan tutaj przebywa?

Seit wann bist du hier?

S... w... b... d. h...?

Przybyłem tu dawno temu.

Ich bin vor langer Zeit hergekommen.

I.. b.. v.. la.... Z... her.....

• dąb

die Eiche (die Eichen)

Wiele starych dębów jest pomnikiem przyrody.

Viele alte Eichen sind Naturdenkmäler.

Vi... a... Ei.... s... Na.....

• **dążyć**

streben

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich strebe	ich strebte	ich habe gestrebt
du strebst	du strebtest	du hast gestrebt
er/sie/es strebt	er/sie/es strebte	er/sie/es hat gestrebt
wir streben	wir strebten	wir haben gestrebt
ihr strebt	ihr strebtet	ihr habt gestrebt
sie streben	sie strebten	sie haben gestrebt

dążyć do doskonałości

nach Perfektion streben

Wszyscy ludzie dążą do szczęścia i dobrobytu.

Alle Menschen streben nach Glück und Wohlstand.

A... Me..... st..... n... Gl... u.. Wo.....

Nie bój się dążyć do swoich celów.

Sei nicht ängstlich, deine Ziele streben.

S.. n.... äng..... de... Z.... st.....

• **dbać** (o)

aufpassen

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich passe auf	ich passte auf	ich habe aufgepasst
du passt	du passtest auf	du hast aufgepasst
er/sie/es passt auf	er/sie/es passte auf	er/sie/es hat aufgepasst
wir passen auf	wir passte auf	wir haben aufgepasst
ihr passt auf	ihr passtet auf	ihr habt aufgepasst

sie passen auf	sie passten auf	sie haben aufgepasst
----------------	-----------------	----------------------

dbać o kogoś / coś

auf jemanden / etwas aufpassen

Trzeba dbać o swoje zdrowie w starszym wieku.

Man muss auf die Gesundheit im Alter aufpassen.

M.. m... a.. d.. Ge..... i. Al... auf.....

• **dech**

der Atem (nur Singular)

Po biegu po schodach, nie mogliśmy złapać tchu.

Nachdem wir die Treppe hoch gerannt waren, konnten wir nicht mehr zu Atem kommen.

Na..... w.. d.. Tr.... h... ge..... wa... ko..... w.. n.... m... z. A... ko....

Dech mi zaparło, kiedy zobaczyłem ten wspaniały wodospad.

Ich war atemlos, als ich diesen herrlichen Wasserfall sah.

l.. w.. at..... a.. i.. di.... he..... Wa..... s..

• **decydować**

entscheiden

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich entscheide	ich entschied	ich habe entschieden
du entscheidest	du entscheidest / entschiedst	du hast entschieden
er/sie/es entscheidet	er/sie/es entschied	er/sie/es hat entschieden

wir entscheiden	wir entschieden	wir haben entschieden
ihr entscheidet	ihr entschieden	ihr habt entschieden
sie entscheiden	sie entschieden	sie haben entschieden

Jedna osoba nie może decydować za wszystkich w takiej sprawie.

Eine Person kann sich in dieser Angelegenheit nicht für alle entscheiden.

E... Pe.... k... s... i. di.... Ang..... n.... f.. a... ent.....

• **decydujący**

entscheidend

decydująca rozgrywka

das entscheidendes Spiel

Nasza drużyna w decydującym secie przegrała mecz.

Unsere Mannschaft im entscheidenden Satz hat das Match verloren.

Un.... Ma..... i. ent..... S... h.. d.. M.... ver.....

• **decyzja**

die Entscheidung (die

Entscheidungen)

jednomyślna decyzja

die einstimmige Entscheidung

podjąć decyzję

um eine Entscheidung zu treffen

Decyzja w tej sprawie należy do Pana.

Die Entscheidung in dieser Angelegenheit liegt bei Ihnen.

D.. Ent..... i. di.... Ang..... l.... b.. ih...

Kiedy zamierzasz podjąć decyzję w tej sprawie?

Wann triffst du eine Entscheidung in dieser Angelegenheit?

W... tr.... d. e.. Ent..... i. di.... Ang.....

Podjąłem ostateczną decyzję, aby tego nie robić.

Ich traf die endgültige Entscheidung, es nicht zu tun.

I.. t... d. end..... Ent..... e.. n.... z. t..

To jest być może najważniejsza decyzja w twoim życiu.

Das ist vielleicht die wichtigste Entscheidung in deine Leben.

D.. i.. d.. wi..... Ent..... i. de... Le...

Podjąłeś w końcu jakąś decyzję?

Hast du endlich eine Entscheidung getroffen?

H... d. en.... e... Ent..... get.....

Nie poganiaj mnie do podjęcia decyzji!

Zwing mich nicht zu einer Entscheidung!

Zw... m... n.... z. e... Ent.....!

- **defekt** **die Panne** (die Pannen)

Musiał oddać samochód do naprawy z powodu defektu silnika.

Er musste sein Auto wegen eines Motorpanne reparieren lassen.

E. mu.... s... A... we... e... Mot..... re..... la.....

- **deficyt** **das Defizit** (die Defizite)

- **defilada** **die Parade** (die Paraden)

defilada wojskowa

die Militärparade

- **definitywnie** **definitiv**

Z tego, co wiem to oni się rozstali definitywnie.

Soweit ich weiß, sie haben sich definitiv getrennt.

So.... i. w... s.. ha... s... de..... get.....

- **deklaracja** **der Anmeldung** (die Anmeldungen)

deklaracja celna

der Zollanmeldung

- **dekolt** **der Ausschnitt** (die Ausschnitte)

suknia wieczorowa z dekoltem – **das Abendkleid mit Ausschnitt**

- **dekoracja** **die Dekoration** (die Dekorationen)

- **dekoracyjny** **dekorative**

Krzewy ozdobne stanowią piękny element dekoracyjny miast.

Dekorative Sträucher sind eine schöne Dekoration von Städten.

De..... Str..... s... e... sch... De..... v.. St.....

• **delfin** **der Delphin** (die Delphine)

• **delikatnie** (*dotykać*) **sanft**

Wzięła delikatnie dziecko na ręce.

Sie nahm das Baby sanft in ihre Arme.

S.. n... d.. B... s.... i. i... A...

• **demokracja** **die Demokratie** (nur Singular)

• **demokratyczny** **demokratisch**

Zarówno prezydent jak i parlament naszego kraju zostały wybrane w demokratycznych wyborach.

Sowohl der Präsident als auch das Parlament unseres Landes wurden in demokratischen Wahlen gewählt.

So.... d.. Pr..... a.. a... d.. Pa..... un..... La....

wu.... i. dem..... Wa.... ge.....

• **demonstracja** **die Demonstration** (die Demonstrationen)

demonstracja siły **die Demonstration der Stärke**

W tym kraju często odbywają się demonstracje w obronie praw człowieka ale niewiele to zmienia.

In diesem Land finden häufig Demonstrationen für Menschenrechte

statt, aber das ändert nicht viel.

I. di.... L.... fi.... hä.... De..... f.. Men.....

s.... a... d... än.... n.... v...

• **demonstracyjnie** **demonstrativ**

Na znak protestu wyszła demonstracyjnie z zebrania.

Aus Protest sie demonstrativ das Treffen verließ.

A.. Pr..... s.. dem..... d.. Tr..... ve.....

• **demoralizacja** **die Demoralisierung** (nur Singular)

Filmy pornograficzne to demoralizacja młodzieży.

Pornografische Filme sind die Demoralisierung der Jugend.

Por..... Fi... s... d.. Dem..... d.. Ju....

• **denerwować** •

Ten ciągły hałas mnie denerwuje!

Dieses ständige Geräusch geht mir auf die Nerven!

Di.... st..... Ger..... g... m.. a.. d.. Ne....!

Przestań mnie denerwować tymi głupimi pytaniami.

Hör auf mich mit diesen dummen Fragen wütend zu machen.

H.. a.. m... m.. di.... du.... Fr.... wü.... z. ma....

Trochę się denerwuję, czy ona dojedzie bezpiecznie do celu.

Ich bin etwas nervös, wenn sie sicher ans Ziel kommt.

I.. b.. et... ne.... w... s.. si.... a.. Z... ko...

• **denerwować się** (*stan*) **nervös sein**

(*na kogoś / coś*)

sich aufregen

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich rege auf	ich regte auf	ich habe aufgeregt
du regst auf	du regtest auf	du hast aufgeregt
er/sie/es regt auf	er/sie/es regte auf	er/sie/es hat aufgeregt
wir regen auf	wir regten auf	wir haben aufgeregt
ihr regt auf	ihr regtet auf	ihr habt aufgeregt
sie regen auf	sie regten auf	sie haben aufgeregt

denerwować się na kogoś **sich über jemanden aufregen**

Nie denerwuj się tak!

Reg dich nicht so auf!

Z tego powodu mógłbym się okropnie zdenerwować!

Darüber könnte ich mich schrecklich aufregen!

Da..... kö.... i.. m... sch..... auf.....!

Zawsze denerwuję się, kiedy widzę twoje rzeczy porzrzucone po pokoju.

Ich werde immer nervös, wenn ich sehe, dass deine Sachen im Raum verstreut sind.

Trochę się denerwuję, jak wypadnę na rozmowie kwalifikacyjnej.
Ich bin etwas nervös, wenn ich beim Vorstellungsgespräch ausfalle.

• **dentysta**

der Zahnarzt (die Zahnärzte)

U DENTYSTY – BEIM ZAHNARZT

Muszę iść do dentysty.

Ich muss zum Zahnarzt.

Mam nadwrażliwe zęby.

Ich habe überempfindliche Zähne.

Rusza mi się plomba.

Meine Füllung ist locker.

Czy w tym zębie jest próchnica?

Befindet sich an diesem Zahn Karies?

Ten ząb bardzo mnie boli.

Dieser Zahn tut mir sehr weh.

Proszę znieczulenie / bez znieczulenia.

Bitte Narkose / keine Narkose.

Boli mnie ten górny ząb.

Dieser obere Zahn tut weh.

Wypadła plomba z tego zęba.

Die Füllung an diesem Zahn ist herausgefallen.

Chciałbym usunąć kamień nazębny.

Ich möchte Zahnstein entfernen.

Proszę oczyścić / usunąć ten ząb.

Bitte reinigen / entfernen Sie diesen Zahn.

Proszę tutaj założyć nowe wypełnienie.

Bitte fügen Sie hier eine neue Füllung ein.

Ile płacę za wizytę?

Wie viel bezahle ich für diesen Besuch?

DENTYSTA DO PACJENTA – DER ZAHNARZT ZUM PATIENTEN

Proszę otworzyć szeroko usta.

Bitte öffnen Sie Ihren Mund weit.

Najpierw trzeba zrobić prześwietlenie tego zęba.

Zunächst müssen Sie von diesem Zahn eine Röntgenaufnahme machen.

Potrzebuje pani nowej protezy.

Sie benötigen eine neue Prothese.

Pana dziąsło jest obrzęknięte / krwawi.

Ihr Zahnfleisch ist geschwollen / blutet.

Będzie bolało, czy mam dać panu zastrzyk znieczulający?

Wird es weh tun oder soll ich Ihnen eine Betäubungsspritze geben?

Niestety, jest konieczne leczenie kanałowe.

Leider ist eine Wurzelkanalbehandlung notwendig.

Zakładam panu opatrunek na ząb.

Ich lege Ihnen einen Verband auf.

Tego mostka nie da się już naprawić.

Diese Brücke kann nicht mehr repariert werden.

• **depozyt**

•

Czy mogę oddać przedmioty wartościowe do depozytu? (w hotelu)

Kann ich meine Wertsachen zur Aufbewahrung bei Ihnen lassen?

K... i.. m.... we..... z.. Auf..... b.. lh... la....?

• **depresja**

die Depression (nur Singular)

Depresja to choroba 21. wieku.

Die Depression ist eine Krankheit des 21. Jahrhunderts.

D.. De..... i.. e... Kr..... d.. 21. Ja.....

• **deser**

das Dessert (die Desserts)

Nie zaczynaj obiadu od deseru.

Beginnst du das Abendessen nicht mit einem Dessert.

Be..... d. d.. Ab..... n.... m.. e.... De.....

• **deska**

das Brett (die Bretter)

deska do krojenia

das Schneidebrett

deska rozdzielcza (*samocho.*) **das Armaturenbrett**

ostatnia deska ratunku (*przenośnie*) – **das letzter Ausweg** (*bildlich*)

• **desperacki**

verzweifelt

Jego ostatnia desperacka próba jednak się nie powiodła.

Sein letzter verzweifelter Versuch, schlug jedoch fehl.

→ fehlgeschlagen

S... le.... ver....fe.... Ve.... sch... je.... f...

• **destrukcyjny**

destruktiv

• **deszcz**

der Regen (die Regen)

deszcz ze śniegiem

der Schneeregen

wpaść z deszczu pod rynnę

aus dem Regen in die Traufe kommen

Zanosi się na deszcz.

Es sieht nach Regen aus.

Przez cały weekend padał deszcz.

Es hat das ganze Wochenende geregnet.

E. h.. d.. g... Wo..... ge.....

• **diabeł**

der Teufel (die Teufel)

• **diagnostyka**

•

zrobić diagnostykę pojazdu

der TÜV-Test bestehen

• **diagnoza**

die Diagnose (die Diagnosen)

Wczesna diagnoza jest ważna dla odpowiedniego leczenia choroby.

***Eine frühzeitige Diagnose ist wichtig für die ordnungsgemäße
Behandlung der Krankheit.***

E... fr..... Di..... i.. wi..... f.. d.. ord.....ge.... Be..... d.. Kr.....

• **dieta**

die Diät (die Diäten)

Jestem na diecie i nie mogę jeść tłustych potraw.

Ich bin auf Diät und kann keine fetthaltigen Lebensmittel essen.

I.. b.. a.. D... u.. k... k.... fet..... Le..... es....

Właściwa dieta obniża cholesterol tak samo dobrze jak lekarstwa.

Richtige Diät senkt Cholesterin ebenso gut wie Arzneimittel.

Ri..... D... s.... Cho..... eb.... g.. w.. Arz.....

• **dla**

für

Dla kogo jest ten prezent?

Für wen ist das Geschenk?

F.. w.. i.. d.. Ge.....?

Te buty były uszyte specjalnie dla mnie.

Diese Schuhe wurden speziell für mich angefertigt.

D.... Sch... wu.... sp..... f.. m... ang.....

• **dlatego**

warum

Dlaczego mi o tym nie powiedziałaś?

Warum hast du mir das nicht gesagt?

Wa... h... d. m.. d.. ge....?

Dlaczego tak wczesnie wychodzisz?

Warum gehst du so früh?

Wa... g.... d. s. f...?

Dlaczego się śmiejesz?

Warum lachst du?

Wa... la.... d.?

• **dlatego**

deshalb

... i dlatego jestem tutaj.

... und deshalb bin ich hier.

... u.. des.... b.. i.. h...

... dlatego, jeśli chcesz, to możemy ...

... denn wenn du willst, können wir ...

... d... w... d. wi.... kö.... w.. ...

• **dług**

die Schuld (die Schulden)

zaciągnąć / umorzyć dług

die Schuld eingehen / annullieren

• **długi**

lang

długi na trzy metry

drei Meter lang

dziewczyna o długich włosach– **das Mädchen mit langen Haaren**

Dlaczego ona wybiera zawsze dłuższą drogę?

Warum Sie wählt immer die längere Strecke?

Wa... S.. wä... im... d.. lä..... St.....?

• **długo**

lang

pracować długo

lange arbeiten

To nie potrwa długo. (w odpowiedzi)

Es wird nicht lange dauern.

E. w... n..... la... da....

Jak długo pan u nas pracuje?

Wie lange arbeiten Sie schon mit uns zusammen?

W.. la... ar..... S.. sch.. m.. u.. zus.....?

Jak długo trwał egzamin?

Wie lange dauerte die Prüfung?

W.. la... da..... d.. Pr.....?

Trwał dłużej niż godzinę.

Sie dauerte mehr als eine Stunde.

S.. da..... m... a.. e... St....

Jak długo tutaj przebywasz?

Wie lange bleibst du schon hier?

W.. la... bl..... d. sch.. h...?

Czy nie możesz zostać u nas dłużej?

Kannst du nicht länger bei uns bleiben?

Ka.... d. n.... lä.... b.. u.. bl.....?

Karl pracuje tutaj najdłużej ze wszystkich pracowników.

Karl arbeitet hier am längsten von allen Mitarbeitern.

K... ar..... h... a. lä..... v.. al... Mit.....

- **długopis** **der Kugelschreiber** (die Kugelschreiber)

Weź kartkę papieru, długopis i napisz, co ci podyktuję.

Nimm ein Blatt Papier, einen Kugelschreiber und schreibe, was ich dir diktieren.

N... e.. Bl... Pa.... e.... Kug..... u.. sch..... w.. i.. d.. di.....

- **długość** **die Länge** (die Längen)
długość okresu oczekiwania **die Länge der Wartezeit**
mieć 2 metry długości **2 Meter lang sein**

dno morza

der Grund des Meeres

dno walizki

der Boden des Koffers

Woda w morzu była tak czysta, że było widać dno.

Das Wasser im Meer war so klar, dass man den Grund sehen konnte.

D.. Wa.... i. M... w.. s. k... d... m.. d.. Gr... se... ko....,

• **do**

•

do tego czasu

bis dahin

jechać do Berlina

nach Berlin fahren

od początku aż do końca

vom Anfang bis zum Ende

włożyć coś do pudełka

etwas in die Schachtel legen

Można mieć ze sobą do 20 kg bagażu. (w samolocie)

Man kann bis zu 20 kg Gepäck mitnehmen.

M.. k... b.. z. 20 Ge.... mit.....

Do jakiej szkoły chodzisz?

Auf welche Schule gehst du?

A.. we.... Sch... g.... d.?

Zazwyczaj jestem w pracy od dziewiątej do piątej.

Eigentlich arbeite ich von neun bis fünf Uhr.

Ei..... ar..... i.. v.. n... b.. f... U..

Do widzenia, do zobaczenia jutro!

Auf Wiedersehen, bis Morgen!

A.. Wi..... b.. Mo....!

• **doła**

pracować całą dobę

rund um die Uhr arbeiten

Ile kosztuje jedna doła od osoby ze śniadaniem? (w hotelu)

Wie viel kostet ein Tag pro Person mit Frühstück?

W.. v... ko.... e.. T.. p.. Pe.... m.. Fr.....?

• **dobranoc**

Dobranoc. Śpij dobrze.

Gute Nacht. Schlaf gut.

gute Nacht!

G.. N.... Sch... g..

• **dobrobyt**

der Prosperität (nur Singular)

• **dobroczyunny**

wohltätig

dać coś na cele dobroczynne

etwas für einen wohltätig Zweck geben

e.... f. e.... wo..tä... Z.... g....

• **dobrowolny** **freiwillig**

dobrowolne poddanie się karze

freiwillige Unterwerfung unter Strafe

Fr..... Un...we..... u.... St....

• **dobry** **gut**

na dobre i na złe

zum Guten und zum Schlechten

zrobić coś w dobrej wierze

etwas in gutem Glauben tun

Jej angielski jest całkiem dobry.

Sie spricht ziemlich gut Englisch.

S.. sp..... zi..... g.. En.....

Wszystko dobre, co się dobrze kończy. (W. Shakespeare)

Alles ist gut, was gut endet.

Al... i.. g.. w.. g.. en...

• **dobrze** (*przystówek*) **gut**

dobrze płatna praca

der gut bezahlter Job

dobrze poinformowany

gut informiert

dobrze znany fakt

die gut bekannte Tatsache

Czy widzisz to dobrze?

Kannst du es gut sehen?

K.... d. e. g.. se...?

Dobrze wyglądasz w tym kapeluszu.

Du siehst in diesem Hut gut aus.

D. si.... i. di.... H.. g.. a..

Czy rozumiesz mnie dobrze?

Verstehst du mich gut?

Jak się czujesz?

Wie fühlst du dich?

W.. fü.... d. d...?

Dzięki, całkiem dobrze. / Niestety, niezbyt dobrze.

Danke, ganz gut. / Leider nicht sehr gut.

Da... g... g.. / Le.... n... s... g..

Ona bardzo dobrze gra na fortepianie.

Sie spielt sehr gut Klavier.

S.. sp.... s... g.. Kl.....

• **docenić, doceniać** **würdigen**

Musimy docenić ich wysiłek włożony w tą pracę.

Wir müssen ihre Anstrengungen bei dieser Arbeit würdigen.

W.. mü.... i... Ans..... b.. d.... Ar.... wü.....

• **dochodowy** **rentabel**

dochodowy interes

das rentabel Geschäft

• **dochód**

das Einkommen (die Einkommen)

dochody osobiste

persönliches Einkommen

uzyskać dochód w wysokości 8000 Euro – **das Einkommen von 8000 Euro erhalten**

Jaki jest twój faktyczny dochód?

Wie hoch ist dein tatsächliches Einkommen?

W.. h... i.. d... ta..... Ei.....?

Ile to przynosi dochodu?

Wie viel Einkommen bringt es?

W.. v... Ei..... br.... e.?

• **dodać, dodawać**

dodać dwa do dwóch

dodać soli do zupy

addieren

zwei zu zwei addieren

das Salz in die Suppe geben

• **dodatek**

dodatek do pensji

die Zulage (die Zulagen)

der Gehaltszuschlag

On zachowywał się okropnie na przyjęciu a na dodatek pił za dużo.

Er benahm sich schrecklich auf der Party und dazu zu viel getrunke.

E. be.... s... sch..... a.. d.. Pa... u.. d... z. v... get.....

• **dodatkový**

dodatkové komplikace

dodatková opłata

zusätzlich

die zusätzliche Komplikationen

die zusätzliche Gebühr

Czy możemy dostać dodatkový ręcznik? (w hotelu)

Könnten wir ein zusätzliches Handtuch haben?

Kö..... w.. e.. zus..... Ha..... ha...?

Z przyjemnością odpowiemy na wszelkie dodatkové pytania. (w odpowiedzi)

Wir werden zusätzliche Fragen mit Vergnügen beantworten.

W.. we.... zus..... Fr.... m.. Ver..... be.....

• **dotadni**

positiv

biegun dodatni

der positiver Pol

• **dodawanie** (*mat.*)

die Addition (die Additionen)

• **dogadzać** (*rozpieszczać*)

verwöhnen

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich verwöhne	ich verwöhnte	ich habe verwöhnt
du verwöhnst	du verwöhntest	du hast verwöhnt
er/sie/es verwöhnt	er/sie/es verwöhnte	er/sie/es hat verwöhnt
wir verwöhnen	wir verwöhnten	wir haben verwöhnt
ihr verwöhnt	ihr verwöhntet	ihr habt verwöhnt
sie verwöhnen	sie verwöhnten	sie haben verwöhnt

No, no, widzę że sobie dogadzasz!

Na, na, ich sehe dass du verwöhnst dich!

N. n. i.. s... d... d. ver..... d...!

• **dogonić**

einholen

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich hole ein	ich holte ein	ich habe eingeholt
du holst ein	du holtest ein	du hast eingeholt
er/sie/es holt ein	er/sie/es holte ein	er/sie/es hat eingeholt
wir holen ein	wir holten ein	wir haben eingeholt
ihr holt ein	ihr holtet ein	ihr habt eingeholt
sie holen ein	sie holten ein	sie haben eingeholt

*Biegłem najszybciej jak mogłem, ale nie mogłem go dogonić.
Ich rannte so schnell ich konnte, aber ich konnte ihn nicht einholen.*

I.. ra.... z. sch.... i.. ko.... a... i.. ko.... i.. n.... ein.....

• **dojazd** **die Zufahrt** (die Zufahrten)

*Po obfitych opadach śniegu dojazd do tej miejscowości jest utrudniony.
Nach starkem Schneefall ist die Zufahrt zu diesem Ort schwierig.*

N... st..... Schn..... i.. d.. Zu..... z. di.... O.,. sch.....

• **dojrzały** **reif**

*Te gruszki nie są jeszcze dojrzałe, nie jedz ich.
Diese Birnen sind noch nicht reif, esse sie nicht.*

D.... Bi.... s... n... n.... r... e... s.. n....

• **dojrzeć, dojrzewać** **reifen**

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich reife	ich reifte	ich bin gereift
du reifst	du reiftest	du bist gereift
er/sie/es reift	er/sie/es reifte	er/sie/es ist gereift
wir reifen	wir reiften	wir sind gereift
ihr reift	ihr reiftet	ihr seid gereift
sie reifen	sie reiften	sie sind gereift

*Badanie pokazuje, że dziewczęta dojrzewają szybciej niż chłopcy.
Die Studie zeigt, dass die Mädchen früher reifen als Jungen.*

• **dojść**

kommen

Präsens	Präteritum	Perfekt
ich komme	ich kam	ich bin gekommen
du kommst	du kamst	du bist gekommen
er/sie/es kommt	er/sie/es kam	er/sie/es ist gekommen
wir kommen	wir kamen	wir sind gekommen
ihr kommt	ihr kamt	ihr seid gekommen
sie kommen	sie kamen	sie sind gekommen

dojść do porozumienia

zur Einigung kommen

Przepraszam, jak mogę dojść do Muzeum Narodowego?

Entschuldigung, wie komme ich zum Nationalmuseum?

Ent..... w.. ko... i.. z.. Na.....?

Doszedłem do wniosku, że ...

Ich bin zu dem Schluss gekommen, dass ...

I.. b.. z. d.. Sch.... ge..... d... ...

Jak najlepiej dojść do dworca kolejowego?

Wie komme ich am besten zum Bahnhof?

W.. k.... i.. a. be.... z.. Ba.....?
